AFTANASE COMȘULEA

ÎN FRĂȚIA DE CRUCE

Din amintirile unui fost deținut politic

Editura Dosoftei
Patron C.D. Radu
Drăgănești - Olt
2008

Aftanase Comşulea

ÎN FRĂȚIA DE CRUCE

din amintirile unui fost deținut politic

Domnului [redacted],
cu sentimentele cele mai alese de prețuire și admirație, din partea unui fost deținut politic, ca membru al Frăției de Cruce.
București 10.02.2010, autorul

EDITURA DOSOFTEI
PATRON: C.D. RADU
DRĂGĂNEȘTI-OLT
ROMÂNIA
2009

Coordonator: Ing. Elena Turbatu-Antonescu
Machetare: Anda Constandina Radu
Corectură: Gina Anghelovici Radu
Marketing: Andreea Radu
Copertă: Luminița Popescu
Consilier: Becu Florin
Tehnoredactare: Florina Gavrilă

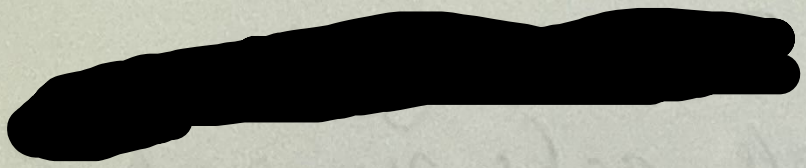

ISBN: 973-95501-7-7

Toate drepturile asupra acestei cărți aparțin „Editurii Dosoftei", patron C.D. Radu, oraș Drăgănești-Olt, str. N. Titulescu Nr. 210

Motto:

„Evul mediu s-a retras în mine
şi... iarna din ce în ce mai puternic
mă înconjoară cu straturi de gheaţă,
cutremurându-se şi izbindu-mă şi
scufundându-mă adânc în el însuşi,
voind să mă ucidă...“

Nichita Stănescu

CAPITOLUL I

Se spune că omul se află sub vremi. Aşa este dar trebuie ca alături să mai pun un citat ce mi-a rămas în memorie de undeva: „Eu rămân ce-am fost...". Rămân, desigur, ca persoană, pe când partea romantică de sub punctele din citat o las de o parte, substituind-o cu „statornic" în credinţele mele, când ştiu cum am intrat sub apăsarea vremilor. A fost pentru lung timp; vremi nu blânde, nici măcar nepăsătoare cu mine, ci dure şi se înţelege dureroase. Sunt convins că hârtia pe care acum las tocul să-mi alunece simte amarurile ce i se încredinţează prin mâna mea, dar ea, hârtia, nu strigă la cer de nedreptate şi durere cum am strigat eu în chinuri, zadarnic, către un Dumnezeu care, pesemne, a dorit să-mi încerce credinţa refăcând experienţa unui Iov.

Vinile ce mi s-au adus au făcut să-mi pierd nu răbdarea, deoarece puteam răbda, ci libertatea drept contrabalans, restricţii care m-au abătut de la cursul firesc al vieţii. Prin ele pierdeam fructul muncii şi străduniilor mele spre a-mi ocupa locul potrivit în societate. Pregătirea mea profesională, aptitudinile, conştiinciozitatea şi seriozitatea pe care mi le cultivam cu minuţie mă puteau îndreptăţi să am măcar o linişte a sufletului pornind de la datorii împlinite.

Plecând de la principiile mele morale, în prima tinereţe am optat pentru un fapt mult controversat mai târziu despre care voi scrie mai jos, dar nu înainte de următoarele: întâmplarea a făcut ca, de curând, să-mi cadă sub privire un text din cartea istoricului militar român Alex-Mihai Stoenescu intitulată „Istoria loviturilor de stat în România" volumul 4 (II) „Revoluţia din decembrie 1989".

Autorul arată că, la momentul răsturnării în 1989 a dictaturii comuniste în țara noastră, nu exista „o forță de Dreapta perfect articulată" care să preia conducerea țării. El, autorul, enumeră trei elemente instituționale ce ar fi putut constitui acea forță, astfel:

„ 1. Legionarii purtau povara a peste o jumătate de secol de propagandă negativă, falsuri şi dezinformări în ce priveşte realitatea doctrinară a mişcării lor.

2. Partidul Național Țărănesc era fostul partid de Stânga al țării.

3. Orientarea de centru-dreapta a Partidului Național Liberal a venit abia prin conducerea din exil (Radu Câmpeanu). Când au încercat să formuleze primele principii liberale („tăiatul cozii"), au fost spulberați (paginile 546,547)."

Chiar şi fără această consemnare pozitivă, hotărârea mea de a reda cu sinceritate în această mică lucrare autobiografică date legate de convingerile mele politice rămâne aceiaşi. Este vorba de mişcarea legionară față de care, la timpul ei, am avut atracție, precum, mai apoi, un fel de nostalgie. Acum este prima oară după condamnarea mea la închisoare, în anul 1949, că aflu scrisă o exprimare pozitivă legitimă despre această mişcare politică blamată, după cum scrie autorul citat mai sus, timp de peste o jumătate de secol. Este puțin ceea ce am găsit la acest autor, exprimându-se de ea tangențial, dar suficient ca să mă incite la a mai căuta. Şi, iată, țin acum în mână cartea „Noica şi mişcarea legionară" semnată de filosoful Sorin Lavric.

Cum n-am avut chemare pentru scris ceea ce mi-ar fi permis a lăsa ceva în urmă, am socotit că nu trebuie să insist, el, scrisul, revenind doar celor cu har. Prin urmare,

destăinuirile ce fac obiectul acestor rânduri reprezintă o singulară excepție.

În privința lecturii, lucrurile sunt aidoma. Sau, poate, curatul adevăr ar fi că, după cele suferite în prima tinerețe, am respins a exprima ceva având legătură cu mine şi opresiunea la care am fost supus. Aşa se explică, poate, mai corect faptul că timp de aproape două decenii de libertate de după decembrie 1989 a cuvântului - mult pentru cineva la vârsta a treia ca mine - n-am urmărit apariţiile editoriale ale multor titluri, anume cele referitoare la „mişcarea legionară" de care mă apropiasem în prima tinerețe. Mă stăpăneşte încă şi mă intimidează abordarea unei astfel de chestiuni. Poate multe n-am înțeles la timpul lor; ori nici nu se putea a le cunoaşte pornind de la complexitatea factorilor politici, economici şi sociali ai epocii.

Din „Cuvântul înainte" al lui Sorin Lavric la cartea menționată, desprind părerea că a scrie o carte despre legionari atrage oprobrii asupra autorului chiar dacă acesta se exprimă „fără prejudecăți şi fără polițe secrete de plătit", dând un răspuns unei probleme „căreia nimeni până acum nu i-a putut găsi o lămurire potrivită". Autorul afirmă că „problema cu pricina poate fi înfățişată printr-o suită de trei întrebări pe care le redau aici întocmai:

1. „Cum s-a putut ca atâția oameni de o stofă intelectuală incontestabilă să intre, cu o dăruire prozelitică amintind de sectele religioase, în rândurile unei mişcări totalitare?"

2. „Cum s-a putut ca Eliade, Cioran, Noica, Gyr, Aron, Cotruş, Horia Stamatu, Sextil Puşcariu, Ion Barbu, Traian Brăileanu, P.P. Panaitescu, Dragoş Protopopescu să scrie despre Corneliu Zelea-Codreanu nu doar pe un ton exaltat, descins parcă din ditirambii antici cuveniți zeilor,

dar, amănunt deconcertant, s-o facă fără ca cineva să-i fi silit vreodată?"

3. În sfârşit, „Cum s-a putut ca atâția inşi de o calitate umană remarcabilă, atâția „băieți buni", să fi trecut de partea unei mişcări care, judecată cu ochii prezentului, a fost neîndoielnic o întruchipare a Răului?" Apoi: „Acestor întrebări nu li s-a dat până astăzi un răspuns. În schimb, s-au rostit sentințe, s-au aruncat anateme, s-au compromis prestigii, s-au distrus vieți omeneşti".

În această enumerare, iată, mi-am găsit locul: mă pot socoti printre cei „atâția inşi de o calitate umană remarcabilă, atâția „băieți buni" împotriva cărora după cum autorul o spune – şi este adevărat – s-au rostit sentințe, s-au distrus vieți omeneşti. Drept răspuns, autorul formulează trei mari şi „fatale confuzii": cea dintre contemplație şi acțiune; cea dintre mistică şi politică; în fine, confuzia dintre viață şi ideologie, cu aplicație la filosoful Constantin Noica.

Rog pe Dumnezeu să-mi dea puterea de a parcurge lectura acestei prețioase cărți care, cred eu, îmi va lămuri cele neînțelese şi-mi va calma sufletul.

CAPITOLUL II

Am dorit să consult dosarul meu întocmit şi ţinut la zi de instituţia opresoare a regimului comunist spre a lua la cunoştinţă de un conţinut al cărui „obiect" devenisem; şi în care am găsit atât de multe acte redactate de oameni cărora în mod ironic le asociez epitetul de „importanţi"; oameni despre care deduc că-şi stabiliseră un ţel al vieţii „măreţ", tot ironic vorbind, pe măsura dată activităţii lor funeste. Instituţia ţinea o întreagă reţea de funcţionari „gradaţi" pe ierarhii, având de lucru la ordin de la superiori, cu mare răspundere privind securitatea, nu a Statului, zic eu, ci a regimului de teroare instalat prin tancurile sovietice.

Nu mai puţin de 118 pagini conţine dosarul meu reprezentând 62 de documente. N-am înţeles de ce toate filele acestui dosar n-au nicio ordine, fiind puse alandala, după cum s-a spus undeva şi de catrenele prezicătorului, cândva, Nostradamus, cum că, fascicolul filelor sale ar fi fost aruncat în sus; şi, căzând, filele au fost adunate la întâmplare, neputând nimeni stabili termenele fenomenelor prezise. În cazul meu, la citirea dosarului, constaţi că te afli într-un hăţiş din care nu poţi prinde un fir. Pornind de la faptul că vederea mi-a slăbit, o fostă colegă a mea de facultate s-a oferit să facă ordine în documente, aşezându-le cronologic. Se poate, astfel, vedea ce biografie interesantă mi-au pus la cale, după cum s-a hotărât, executat şi consemnat în acest dosar asupra mea. Data primului act este 1 iulie 1948; ultima este 15 mai 1967. Dar simt că din dosar lipsesc destule file. Oricum, între cele două date calendaristice distanţa temporală este lungă spre a avea loc aici destule elemente demne de interesul instituţiei opresoare.

Primul pas al instituției numite, încă, Siguranță, este o percheziție la locuința mea din Cluj unde eram elev la Liceul Industrial. Mi s-a găsit un mic manual intitulat „Pentru legionari" socotit „material subversiv". Totul pleca de la aceea că la Cluj, potrivit celor înscrise într-un document datat 24 august 1948 din dosarul meu, „ar fi luat ființă o mişcare subversivă naționalist-şovină a tineretului din Cluj".

Pentru mine personal şi pentru mulți alții, elevi în special dar şi câțiva studenți, urmarea percheziției a constituit argument temeinic de arestare şi trimitere în judecată. Faptul pornea de la un adevăr, însă parțial: mişcarea era reală, dar caracterul ei era nu naționalist-şovin şi, prin urmare, subversiv, ci patriotic. Eu aderasem la organițazia Frățiile de Cruce - FDC. Prilejul a fost o călătorie a mea cu trenul, ca elev, de la Cluj spre casă, în vacanță la Râuşor din județul Făgăraş. În tren l-am întâlnit pe Gavrilă Ion pe care-l cunoşteam, fost coleg de liceu cu fratele meu mai mare, Vichente. El mi-a vorbit de mişcarea legionară, de scopul ei patriotic anticomunist, ceea ce eu ştiam deja de la fratele meu Vichente şi împărtăşam principiile ei. Acest frate al meu fusese înscris în mişcare şi, în 1942, condamnat la cinci ani temniță grea.

Cu un an înainte de a se elibera - era în septembrie 1944, i s-a propus să aleagă libertatea în schimbul plecării pe front spre Vest. Animat de sentimente patriotice, nici o clipă n-a ezitat. Şi iată-l în cel mai periculos loc de bătaie: lângă Târgu-Mureş a fost lovit de un glonț. Acesta i-a traversat corpul în diagonală intrând prin şold, ieşind apoi prin umăr. Cum traseul străbătea măduva spinării, i-au fost lezați, în special, nervii locomotori dar şi aparate ca, de exemplu, cel urinar şi de evacuare digestivă intrând în

„paraplegie flască". Mă folosesc de acest paragraf adiacent acestei scrieri adăugând că acest mare mutilat de război a avut puterea de a scrie şi edita titlul în două volume „Eroi şi... victime" precum şi „Două vieţi".

Aşadar primind cărticica, m-am înscris în FDS. Principiile organizaţiei aveau la bază scop educativ: a învăţa bine la şcoală, a fi serios, cinstit, a aplica în viaţă normele dreptăţii; a-ţi iubi ţara până la sacrificiu. Am aflat că mişcarea luase fiinţă din iniţiativa lui Zelea Codreanu când curentul comunist al lui Lenin se infiltra în România prin Basarabia. Ca într-o paranteză arăt că, mai târziu, voi citi în cartea „Povestea vieţii mele" de Maria Regina României cum, pe timpul primului război mondial, pe când Conducerea regală a României şi Administraţia se refugiaseră în Moldova, pe un peron de gară, Regina se afla la fereastra trenului când un grup de ruşi beţi încercau s-o intimideze spre a accepta ca în ţara ei să fie instaurată dictatura comunistă. I-a potolit pe turbulenţi cu cuvinte potrivite şi cu nişte ţigări.

Deocamdată, eu şi grupul de câţiva tineri ne întâlneam undeva, în apropierea oraşului, în pădure, unde ni se făcea instructaj în sensul disciplinei şi sentimentelor patriotice. Limitându-mă la acestea, am socotit ca fiind corectă politica legionară. Asasinatele de care auzisem n-aveau legătură cu noi. Eram conştient că, în orice chestiune politică sau de altă natură, nu prin răzbunare şi crimă se impune dreptate.

Cu privire la Armand Călinescu circula zvonul că, din ordinul lui, fuseseră asasinaţi, nu se ştie pentru ce, circa 200 de tineri, nejudecaţi. Asasinat la rându-i, se vorbea că acest asasinat ar fi fost pus la cale şi înfăptuit de nişte jurişti aromâni, la mijloc fiind presupuse interese de putere,

străine de mişcare. Alte date nu am, iar faţă de acestea rămân neutru.

Mai târziu, spre a mă documenta cât de puţin asupra personajului politic care a fost Armand Călinescu, voi consulta Dicţionarul Enciclopedic Român, ediţie 1962. Deoarece în anul 1962 România se afla sub regim comunist, râmân în rezervă privind unele interpretări din dicţionar. Prin urmare, citez: „Armand Călinescu (1893-1939) om politic român fruntaş al Partidului Naţional Ţărănesc, prim-ministru în timpul dictaturii regale. În ciuda concesiilor făcute Germaniei hitleriste în spiritul politicii müncheneze a cercurilor imperialiste din occident, ca reprezentant al poiliticii tradiţionale a unei părţi a burgheziei româneşti interesate în menţinerea legăturilor cu capitalul englez, şi-a atras adversitatea Gărzii de Fier şi a Germaniei hitleriste însăşi. A fost ucis de legionari".

Necunoscând dedesubturile acestui moment politic nu comentez. Totuşi, pot deduce că omul politic A.C. a optat pentru relaţii economico-politice cu Anglia ci nu cu Germania hitleristă deşi, după cum consemnează dicţionarul, îi făcuse acesteia concesii. Iar rolul legionarilor apare prin decucţie.

Despre cazul Nicolae Iorga se spunea că a fost suprimat de o echipă a unui anumit Boeriu. Nici în acest caz nu sunt documentat, ştiu doar că, la începutul activităţii sale politice era de partea mişcării; dar nu ştiu din ce motiv s-a întors în sentimentele sale cu privire la tineretul legionar. În urma stărilor politice tensionante, Iorga ţinea la sine un revolver, noaptea avându-l sub pernă. Horia Sima, aflând de intenţia de asasinat a lui Boeriu, s-a grăbit să intervină pentru a o împiedica dar a ajuns prea târziu. Ca şi

în cazul lui A.C., din dicţioar aflu date oficiale despre acest mare om de cultură: „Nicolae Iorga (1871-1940)... ca om politic Iorga s-a manifestat în special după 1907... împreună cu A.C. Cuza a creat şi a condus Partidul Naţionalist - Democrat (1910) din care, după ce Iorga s-a retras, s-a născut Liga apărării naţional-creştine (LANC), partid de tip fascist (1923)... Iorga a fost un exponent ideologic al cercurilor burghezo-moşiereşti legate de capitalul anglo-francez ale căror interese intraseră în conflict cu cele ale Germaniei hitleriste... Iorga a arătat în conferinţe publice... că Garda de Fier slujeşte ţelurile expansioniste ale Germaniei hitleriste şi a înfierat teoriile rasiste ale hitleriştilor. În noiembrie 1940 a fost asasinat în mod bestial de legionari...".

După cum se vede, regăsim şi aici ideea politico-economică ce apare şi la Armand Călinescu, prin care orientarea privind capitalul străin a celor doi oameni politici era spre Anglia, ci nu spre Germania. Se poate deduce şi aici că răzbunarea cu asasinat venea, în mod logic, de la Germania hitleristă.

Trecând, iarăşi, la ale vieţii mele căi şi la dosarul de securitate, constat că declaraţia ce mi s-a luat în vederea stabilirii capetelor de acuzare nu se află în dosar. Cu toate acestea mi-o amintesc foarte bine când nu se poate uita tortura la care am fost supus. Ancheta consta în întrebări şi răspunsuri. Ca bază de plecare pentru întrebări, torţionarii aveau consemnate date luate nu ştiu pe ce căi între care unele, probabil, de la alţi colegi ai noştri chestionaţi în acelaşi fel. Aşadar, constrâns să dau declaraţii în sensul zisei mele vinovăţii, mi s-a aplicat tortura: legat de mâini şi de picioare pe sub coate şi respectiv genunghi, agăţat, la

tălpile picioarelor încălțate mi s-au aplicat lovituri de rangă sau băț solid de lemn făcând să-mi vibreze dureros nu doar corpul în întregul lui ci, mai ales, creierii! Nu pot şti şi cred că niciodată nu pot afla dacă torturile aplicate de Securitate erau stabilite pe grade de intensitate a durerilor, ori la întâmplare (am citit o carte semnată Livius Ciocârlie „Un burgtheater provincial" - dacă am reținut corect titlul - în care scrie că, în timpul Evului mediu cel întunecat, torturile se aplicau „științific", pe grade de durere privind pe cel anchetat. Mai ştii, poate şi securiştii noştri aveau drept îndrumar un cod de supliciu).

Unde îmi era vinovăția aşa după cum torționarii mei o înțelegeau? Nici o vinovăție! Frățiile de Cruce, ca formațiuni de tineret, se pregăteau pentru pericolul ce se profila venind de la Răsărit, cel al dominației staliniste prin dictatură. La acel moment nu ştiam, ori prea puțin, cum vor evolua lucrurile. Dar vom vedea mai târziu şi nu prea târziu. E suficient să arăt acum, după cum am aflat între timp, cum Lenin şi-a propus să instaureze dictatura comunistă nu doar în țara lui, ci în toată lumea! Un scriitor contemporan cu noi, rus, fost militar în perioada comunistă a țării sale (D. Volkogonov) scrie în cartea sa intitulată „O nouă biografie a lui Lenin" cum acesta, urmărindu-şi ideile morbide, în scopul de a prelua puterea în țara lui, a recurs la două fapte de trădare a propriei țări: prima: a făcut în aşa fel încât țara sa Rusia să piardă războiul (primul mondial) ca această pierdere slăbind țara, să-i permită să preia cu uşurință puterea. Al doilea pas al său, la fel de criminal, a fost să risipească, pentru propaganda sa comunistă, în exterior, întregul tezaur al țării sale (este plauzibil ca şi tezaurul României încredințat Rusiei țariste de Casa Regală a României, spre păstrare, să fi luat aceaşi cale când se

spunea pe aici, sau se scria pe undeva, că Lenin a realizat „marea revoluție socialistă din octombrie" folosind tezaurul României!). Cum proceda: alcătuia nuclee de propagandă în străinătate plătindu-le cu bani grei! Risipea, aşadar, cu mărinimie, banii în dreapta şi în stânga! Pe când noi, românii, mai sperăm să revedem tezaurul nostru.

După această digresiune, este locul să revin la Frățiile de Cruce, trăgând o concluzie: în FDC n-a fost vorba nici pe departe de o mişcare naționalist-şovină a tineretului cum apare ea numită la mine în dosar; ci a fost vorba de una patriotică în cel mai pur şi nobil sens al său. Mişcarea era, după cum întrucâtva ştiam atunci şi după cum chiar dosarul o confirmă, pe scară largă, din moment ce doar sențința ce mă privea cuprinde un număr de 27 acuzați şi inculpați.

Această sentință a fost dată de Tribunalul Militar din Cluj sub numărul 711 din 14 aprilie 1949, fiind al treilea document din dosarul meu, redactată pe şase pagini şi cuprinde, la numărătoarea persoanelor, cinci studenți, restul elevi; între aceştia din urmă cel mai tânăr având vârsta de 14 ani. Cele mai lungi condamnări au fost pentru cinci persoane, după cum urmează: Bălănescu Chiriac student anul IV 12 ani; Şofron Grigore student Drept an I 7 ani; Potra Octavian – dispărut – 7 ani; Chira Traian elev 7 ani; al cincilea Curescu Ion student Medicină an II – deşi despre el se scrie în mod deosebit în actele dosarului fiind socotit ca inițiator al mişcării, în sentință nu mai apare la condamnări. Este probabil ca acest om să fi fost transferat în alt dosar. Ştiu de el că, în timpul războiului, mai făcuse închisoare politică în acelaşi loc şi timp cu fratele meu Vichente, acum fiind acuzat a doua oară şi, în mod sigur condamnat. Restul, în

majoritate elevi, au primit pedepse de 1 an, 2 ani şi respectiv 3 ani. Doi dintre elevi au fost achitaţi. Precizez că pe cei mai mulţi de pe listă nu-i cunosc. Ca elev la Liceul Industrial din Cluj, eu personal am primit doi ani închisoare corecţională, amendă corecţională de 1000 lei şi cheltuieli de judecată de 1000 lei. Ţin să precizez că sentinţa s-a pronunţat după ce s-a votat „cu unanimitate de voturi"; pe când citirea ei s-a făcut „în prenzenţa gărzii sub arme"!

Este loc aici de multe comentarii prin întrebări cum ar fi, de pildă: un tribunal, oricare ar fi el, civil sau militar, n-ar trebui, oare, să hotărască el însuşi, potrivit legilor existente, ci este nevoit să obţină vot de la public? Cine este acest „public" în relaţie cu cei supuşi judecăţii? Reprezintă el, cumva, familiile celor incriminaţi, anunţaţi că ai lor se află în faţa instanţei de judecată? Dacă da, cum au putut ei vota pentru pedeapsa copiilor lor în unanimitate? Acest lucru este imposibil. Nu rămâne decât un răspuns logic, acela că zisul public aflat în sală era format din oamenii puterii comuniste, iar judecata era pură înscenare, cu alte cuvinte, apriorii hotărâtă. Evidenţiez şi vârstele crude ale celor acuzaţi şi inculpaţi, la urma urmei nişte adolescenţi şi chiar copii minori, mulţi, care, cu toată ardoarea lor patriotică, cu suflete pure, se află acum în faţa unui complet de judecată plin de importanţă; copii nedumeriţi şi speriaţi de ceea ce li se întâmplă. Apoi, erau ei periculoşi întrucât a fost nevoie de prezenţa gărzii sub arme?

Îmi amintesc acum că, deşi fusesem torturat în anchetă, nu răspunsesem la unele întrebări. Ofiţerul de anchetă ce mă conducea către sala de judecată, fie că ştia aceasta din unele documente, fie că a făcut o deducţie, deoarece mi-a adresat, scrâşnind din dinţi, următoarele

cuvinte: „Comşulea, la anchetă n-ai declarat tot ce ştiai...". La acestea, în sine mea, m-am simțit puțin mândru când, în pofida loviturilor primite, nu declarasem chiar tot ce ştiam. Am tăcut şi de data aceasta, reflectând la cumintele proverb că „tăcerea e ca mierea", o amară şi dureroasă miere.

După proces, am rămas închis la Tribunalul Militar din Cluj, pe durata a trei luni; după care am fost transferat la închisoarea din Târgşor de lângă Ploieşti. La Târgşor timpul îmi trecea lucrând la atelierul mecanic. Mi-au fost de mare folos cunoştințele dobândite în şcolile prin care am trecut: în 1941 ca ucenic la „Steaua Roşie" din Bucureşti; apoi ca elev la Gimnaziul industrial din Viştea de Jos, pe durata a doi ani unde, prin echivalarea studiilor intrasem direct în anul III, mai urmând aci doi ani (1942-1944); şi nu mai puțin cei trei ani şcolari parcurşi între 1945-1948 la Liceul industrial din Cluj, până la arestare, când am fost exmatriculat (a fost prima exmatriculare dictată de regimul opresor; şi voi arăta că, mai apoi, după mult timp, va fi şi cea de-a doua).

De la Târgşor, unii dintre noi au fost trimişi la închisoarea din Piteşti unde se încerca o „reeducare" a lor în spiritul noii politici, cea comunistă. Eu am rămas la Târgşor. Eu, precum şi unii companioni ai mei, am refuzat zisa reeducare prin audierea unor conferințe. Drept urmare, am fost izolați cu strictețe de rest. Dar, cum mă aflam către sfârşitul perioadei de detenție, am suportat mai uşor.

În ce mă priveşte, sentința pronunțată nu mi s-a trimis şi nu i-am cunoscut întregul conținut. Nici la eliberarea din închisoare unde am rămas doi ani nu mi s-a înmânat, la ieşire primind doar un „bilet de eliberare". Acum, citind-o din dosar, constat că, în afară de cele trei elemente ale pedepsei: durata, amenda şi

cheltuielile de judecată, nu se scrie că aş fi lipsit de drepturi civile ulterioare eliberării. Cu toate acestea, pe durata a încă doi ani, am fost constrâns la un domiciliu obligatoriu, acasă la mine, de unde, o dată pe săptămână, trebuia să mă prezint la postul de miliție în comuna alăturată Ileni. Găsesc că ar fi fost firesc ca, în mod teoretic şi efectiv, dacă mi-am ispăşit pedeapsa şi neavând prin sentință restricții de niciun fel, să reintru în drepturile civile. Dar nu s-a întâmplat, ci am intrat în altceva, anume în conul întunecat al urmăririi persoanei mele pe o durată nelimitată. Cu greu mă puteam angaja undeva şi doar ținând secret faptul de a fi suferit o condamnare. La ieşirea din închisoare, abia mi-am găsit un loc de muncă. Astfel, cu toate cunoştințele mele tehnice, în anul 1950 m-am angajat ca pontator la Stația de maşini şi tractoare – SMT – Făgăraş. Am rămas aici şase luni după care, în 1951, m-am transferat la Combinatul Chimic din Făgăraş unde am rămas până în vara anului 1953. În aceşti ani am urmat cursurile serale ale Şcolii medii tehnice de Chimie din Făgăraş, promovând câte doi ani şcolari într-unul calendaristic. Era nevoie să urmez o şcoală medie tehnică deoarece în anul 1948 fusesem exmatriculat din Liceul industrial din Cluj. Aveam acum nevoie de studii medii complete aferente intrării la o facultate. Iată, prin urmare, câte şcoli am străbătut depunând efort; dar m-a susținut pasiunea mea pentru tehnică şi dragostea de muncă. Ajunsesem la un prag după care mi se deschidea perspectiva învățământului superior. La acel moment aveam vârsta de 26 de ani, ceea ce nu constituia pentru mine un impediment la trecerea pragului. Dar aici intervine un alt factor, acela despre care, la modul general, am scris mai sus: deşi prin sentință nu-mi pierdusem drepturile civile,

nu se ştie ce reglementare comunistă punea opreliști persoanelor socotite „dușmani ai poporului" de a intra în învățământul superior.

N-am citit Constituția acelui timp, dar am convingerea că, deşi comunistă, ea nu prevedea aşa ceva. Şi iată că am călcat pe capul şarpelui care, cu întârziere, mă va ataca în mod oribil. N-a fost singurul moment când am reflectat asupra efectului nefast al unei judecăți nedrepte ceea ce, după cum socotesc, mi-a distrus întreaga tinerețe şi chiar toată viața. Viitorul meu profesional îmi va arăta că-mi va fi interzisă o funcție importantă potrivit pregătirii şi aptitudinilor mele, capacității mele de muncă. Pe parcursul anilor inginereşti voi fi de multe ori propus de colectiv pentru vizite profesionale în străinătate: Franța, Germania, de pildă; totul se crampona de dosarul meu de cadre.

Deocamdată mă aflu în anul 1953, angajat la Combinatul Chimic din Făgăraş ca mecanic de întreținere la atelierul unei secții. În vederea înscrierii la concursul de admitere la facultate îmi trebuia o adeverință emisă de Sfatul Popular privind starea materială a părinților şi anume una care să ateste o stare de țăran sărac sau mijlocaş.

Mi s-a emis această adeverință fără a se specifica şi faptul cu închisoarea pe durata a doi ani. Recomandarea Combinatului Chimic de a merge la facultate, de asemenea, nu prevedea acest lucru, deşi o atenționasem pe angajata de la Serviciul cadre. Pentru amănunte privind acest episod mă citez pe mine personal din răspunsul la întrebarea numărul 5 din interogatoriul ce mi s-a luat la 15 noiembrie 1957 în Bucureşti, student fiind: „În 1953, fiind angajat la Combinatul Chimic din

Făgăraş, mi s-a propus să merg la facultate. Eu am arătat că am fost condamnat. Tovarăşa... de la Serviciul cadre secţia învăţământ... Împreună cu aceasta şi la îndemnul ei n-am scris pe actul ce urma să meargă la aprobare la Ministerul Industriei Chimice că am fost condamnat, ştiind că astfel s-ar fi putut să fiu respins. În urma acestora am primit aprobarea şi, în prezent, sunt student cu bursă. La serviciul de cadre al facultăţii, de asemnea, în actele completate n-am arătat din acelaşi motiv, fapta că în trecut am suferit condamnare politică".

Întrebarea a şasea din interogatoriu este formulată astfel: „Ce te-a determinat a induce în eroare organele respective şi să declari pe acte oficiale legale lucruri neadevărate?" Am răspuns: „Ştiam că, dacă declar adevărul, este posibil să nu mi se admită intrarea la facultate".

Tot aici trebuie să consemnez următoarele: după cum rezultă dintr-un referat al instituţiei Securităţii datat 20 dec. 1957, acest interogatoriu avea drept scop racolarea mea ca informator, potrivit unui plan ce apare în dosar ca material pregătitor; şi, se înţelege potrivit atitudinii ce voi lua. Răspunsurile mele au fost reţinute, putându-se conchide că refuz. Prin caracterul meu integru nu mă puteam coborî la fapte pe care le socoteam nedemne. Spre ilustrare, citez din referat: „Comşulea Aftanase a fost luat discret de pe stradă - potrivit legendei dinainte stabilite - şi adus în incinta ministerului unde am trecut la anchetarea sus-numitului". Şi: „Din atitudinea lui faţă de natura acestor discuţii, a rezultat că el n-ar vrea să informeze organele competente de activitatea elementelor în cauză. Atunci nu i s-a mai pus problema colaborării cu organele noastre".

Urmând refuzului, în aceeaşi zi de 15 nov. 1957 mi s-a cerut un angajament semnat „de a nu discuta cu nimeni...". Astfel, în anul 1953, cu un dosar socotit „curat", m-am înscris la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Am reuşit la concurs şi am devenit student. Pe toată perioada studenţiei am primit bursă de stat, mai primind o mică sumă şi de la Combinatul Chimic care mă recomandase.

Ca student, făcând o bună impresie privind învăţătura şi comportamentul, am fost recomandat de a candida pentru un loc de deputat în Marea Adunare Naţională. Nu reţin anul, poate pe când eram în anul III. Nu ştiu nici de unde a apărut recomandarea.

Văzând acest lucru, în probabilitatea că voi fi votat, am chibzuit că nu mă pot hazarda într-o chestiune atât de importantă, de a fi apoi descoperit, cu consecinţe dintre cele mai grele.

Astfel, m-am prezentat la secretarul Organizaţiei de bază a Partidului Muncitoresc Român (PMR) pe facultate, un asistent al nostru de la Catedra de dispozitive, inginerul Tache Voicu, căruia m-am destăinuit. Văzându-mi sinceritatea, mi-a spus textual: „Deputat nu poţi fi, dar un bun inginer da", ceea ce mi-a dat un sentiment de plăcere. Ştiu acum că acest om de omenie n-a divulgat secretul meu, studenţia mea urmându-şi cursul, pentru care îi mulţumesc prin aceste rânduri. Este posibil ca în vederea propunerii mele de a candida pentru un loc de deputat să fi dat el referinţa laudativă asupra mea datată 8 feb. 1956, semnată simplu, „Tache", referinţă pe care am găsit-o în dosarul Securităţii.

Că eram apreciat în facultate, este demn de remarcat că, încă din anul I, distinsa profesoară a noastră doamna ing. Suzana Gâdea, pe atunci prodecan, mi-a încredințat condica de prezență a grupei căreia aparțineam și prin ea, responsabilitatea disciplinei în grupă. A fost pe toată perioada de cinci ani a studenției.

Între aprilie 1949 și martie 1957, în dosarul meu de securitate nu apare nimic, cu excepția referinței laudative a asistentului „Tache", datată 8 februarie 1956 de care am scris mai sus. Este aproape sigur că în această perioadă n-am fost urmărit. În schimb, anul 1957 este prezent cu nu mai puțin de 28 acte reprezentând: corespondențe între direcțiile Ministerului Afacerilor Interne – MAI, multe; apoi referate de investigații folosindu-se zisele „surse" mai numite „agenți" sau „informatori" din afara instituției; diverse note cu privire atât la persoana proprie cât și a unor cunoștințe ale mele sau prieteni, socotiți implicați în activitatea presupusă subversivă. Din unele aflu numele conspirative ale ziselor surse: „Iacob"; „Puiu"; „Fărcaș Ion"; „Copil George"; „Emilian Corina"; „Călinoiu Vasile". Citindu-le rapoartele de informații, mi s-au părut neutre sau chiar binevoitoare, prezentând date obișnuite de: domiciliu, stare civilă, familie, colegialitate, de laudă privind comportamentul și învățătura ca student. Sunt datate în anii 1956, 1957, 1961-1967.

În afara notelor informative ale surselor, în dosar am găsit o notă particulară datată aprilie 1957 semnată „V. Gheorghe", în termeni laudativi. După nume, nu poate fi vorba decât de un coleg al meu de facultate și grupă Gheorghe Victor căruia îi mulțumesc pe această cale deși acum nu mai este în viață; după cum le mulțumesc și „surselor" care m-au vorbit de bine.

Am mai găsit o notă particulară extrem de răuvoitoare semnată de o fostă colegă de facultate din anii I şi II. Nu doar răuvoitoare este această notă, ci de-a dreptul insultătoare. În pofida insultelor pe care nici nu le reproduc, din scriere nu apar convingerile mele politice, prin urmare mizerabila scriere apare superfluă sub acest raport.

Nu se poate şti cât au influenţat sursele mersul lucrurilor, dar pot presupune că organele Securităţii au hotărât, fie prin intuiţie că nu agreez regimul comunist din ţară, fie pe vechiul temei al celor doi ani de închisoare corecţională, au hotărât, deci, de a mă trece în rândul „activilor"; ceea ce se traduce prin aceea că persoana mea ar lucra de zor, ca duşman al poporului, la subminarea ori chiar desfiinţarea securităţii statului - chestiune extrem de gravă şi periculoasă, fiind nevoie ca atâtea şi atâtea „organe" să lupte, să lucreze pe orice căi pentru a-i contracara demersurile! O, ce om periculos pot fi eu!

Actul de intrare a mea în rândul „activilor" poartă data de 28 ian. 1962. Astfel începând cu 3 martie 1957 când în dosar apare prima filă de urmărie, direcţiile M.A.I. şi Secţiile Cluj şi Făgăraş au muncit în forţă, prin strădanii susţinute ale ofiţerilor şi surselor. Omul care eram eu pe atunci, preocupat de muncă şi studiu fiind „periculos", era nevoie să fie strunit şi nu numai, ci scos la o parte din drepturi!

De unde plecau acestea? Simplu de tot: de la faptul că în luna noiembrie a anului 1956, în Ungaria vecină cu ţara noastră şi chiar foarte aproape de Transilvania, avuseseră loc nişte evenimente. Ce mai, hai să le spunem pe nume: o revoltă adevărată împotriva regimului comunist în ţara lor. Şi, deoarece această zisă boală se poate transmite alături ca bubatul, să zicem,

responsabilitatea „bravei" noastre Securități impunea măsuri drastice în a apăra dictatura comunistă din România! Pot să remarc faptul, ca în paranteză şi doar pentru mine, că boala țării noastre era nu altceva decât dictatura comunistă! Bătălie, prin urmare, pe viață şi pe moarte! Iar Comşulea Aftanase, eu însumi, era socotit partea adversă, combatant în primele rânduri! Dar el spusese ce avea de spus, nu acum, ci demult, încă de pe când era elev; fusese pedepsit şi ispăşise cu închisoare. Acum era neutru la aceste lupte. Dar, parcă, poți să ştii!???

Fără să mai fi făcut vreun gest politic, pedeapsa socotită a mi se cuveni a venit prin cea de-a doua exmatriculare, cum am scris puțin mai sus, ceea ce mi-a căzut foarte rău: Tocmai când eram pe cale de a încheia ultimul semestru al studenției, în anul V, punând sub semnul întrebării viitorul meu. A fost la 14 decembrie 1957. Aflându-mă arestat, n-am fost de față. Dar, convocați în şedință „extraordinară", mulți dintre colegii mei, ori chiar toți, fiind luați din sălile de clasă şi amfiteatre ale institutului, au fost prezenți. Ei au perceput-o drept o şedință de UTM, ci nu o judecată. De pildă, o colegă a mea, Elena Turbatu, mi-a relatat cum a fost, cam în felul următor - o citez cu aproximație: „Aflându-ne în sală, convocați nu se ştie de cine, ni s-a spus că se ia în dezbatere cazul lui Comşulea Aftanase al cărui frate se făcuse vinovat - nu s-a precizat de ce anume - Omul ce ne vorbea era necunoscut. După ce şi-a terminat cuvântul, a vorbit un student dintre noi, Gârleanu Luca, cel mai vârstnic, de circa 40 de ani, provenit din muncitori. A înfierat şi el „cu mânie proletară" pe colegul nostru adăugând că acesta ar trebui obligat să restituie statului banii încasați ca bursă în perioada studenției. S-a supus la vot ceea ce eu am înțeles că este o excludere din UTM. Poate a fost vorba de o

exmatriculare? N-am auzit, nu știu dacă a fost așa. Am crezut atunci că cel vizat este în sală, dar n-a luat cuvântul să se apere. Nu era prezent, ceea ce eu voi afla mult mai târziu".

După exmatriculare mi s-a dat drumul. Ce folos, când mă socoteam distrus. Era suficientă pierderea doar a celor cinci ani de studii la facultate, pe lângă cei de mai înainte, ca să mă simt înfrânt. Mă aflam ca suspendat, pierzând firele sufletești ce mă legau de încrederea în viață, de curajul și tăria ce ne ține în picioare în fața dificultăților; parcă și legătura cu pământul. Dar, o, putere dată de Cel ce nu ne lasă pieirii, mi-am revenit repede, trebuind să trăiesc. Am plecat îndată la Brașov la un văr al meu care m-a primit cu sentimente frățești. În situația mea, o angajare era dificilă. Totuși am izbutit să-mi găsesc un loc de muncă, fiind primit de o mică fabrică „Ancora Română". Producea cabluri metalice. A fost un început bun. Munca îmi plăcea; eram apreciat ca om harnic și priceput în egală măsură. Aici am realizat și o importantă inovație.

Cu toate aceste părți pozitive ale vieții, atâta cât îmi puteau fi ele oferite, în sufletul meu nu puteam accepta pierderea rodului a cinci ani de studii superioare. Am intervenit insistent cu cereri de anulare a exmatriculării direct la Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român - PMR. Doream cu ardoare să-mi închei situația de studii care, mai departe, ar fi reprezentat puțin: sesiunea de examene a anului V (un semestru) urmată de practica de documentare, elaborarea proiectului de diplomă și susținerea examenului de stat, totul nu mai mult de șase luni.

Şi iată că, după cum se vorbea, la presiunea Occidentului de a se pune capăt persecuțiilor politice în România, în anul 1964 politica regimului comunist manifestă o relaxare: se deschid porțile închisorilor, se suspendă restricțiile anterior impuse, ca în cazul meu. Deşi trecuseră şase ani pe care-i socoteam un gol al vieții, faptul era pozitiv. La vârsta de 37 de ani, cu energie nouă, am avut puterea să mă aplec iarăşi asupra chestiunii ce mă frământa: încheierea studiilor. Lucrurile se schimbaseră întrucâtva. Deoarece se considera că între timp, programele de studiu precum şi normativele respective erau altele, a fost nevoie să reiau studiul ultimilor doi ani de facultate IV şi V.

I-am urmat la cursuri serale, încheindu-mi întârziata stare de student. Mă aflam de mult în Bucureşti, părăsind generoasa fabrică „Ancora Română" ce mă primise cu multă bunăvoință. Mă căsătorisem cu o fată din Bucureşti pe care am urmat-o, intrând în familia ei. În Bucureşti am găsit angajament la Combinatul de cauciuc Jilava.

Mă opresc puțin asupra căsătoriei mele cu frumoasa şi blânda Pelaghia.

Potrivit dosarului, există două versiuni: una răutăcioasă de care am amintit deja semnată de o fostă colegă de facultate în anii I şi II din care este musai să citez vorbind despre mine: „Când a mai venit în Bucureşti, s-a însurat cu prima care i-a ieşit în cale, a luat-o din drum, pentru a-şi face buletin de Bucureşti..." Cea de-a doua versiune rezultă dintr-o notă informativă primită de la sursa „Iacob". Ofițerul scrie în referatul său: „Sursa arată că l-a cunoscut în anul 1957 cu prilejiul nunții fetei sale cea mică când Comşulea Aftanase, pe atunci student, a venit la nuntă însoțit de finul sursei şi de un coleg de facultate Balu Samoilă, azi director la Întreprinderea Sfatului Popular din

Sibiu. Cu acest prilej a cunoscut pe fata cea mare, studentă şi ea la ISEP cu care a creat legături de dragoste, iar în anul 1958 s-au şi căsătorit". Eu, cel care a trăit evenimentul căsătoriei şi împrejurările lui, ştiu că aceasta este versiunea corectă.

Trec mai departe, scriind ceva şi despre această sursă, „Iacob". Acest om dă o singură informare organelor Securității. După cum se constată, datele furnizate de el sunt sincere, de bun simț şi bună credință. În afară de cele citate în legătură cu căsătoria mea, mai redă următoarele: „La serviciu punctual; n-are lipsuri; este mulțumit de felul cum se poartă şefii lui; de foarte multe ori lucrează şi după program alături de muncitori ajutându-i". Apoi, pe altă idee: „Nu abordează discuții politice; de foarte multe ori apreciază realizările tehnicii superioare din țară; element studios... În ultimii ani îl preocupă terminarea studiilor şi de a crea un nume reputat familiei întemeiate de el şi celor doi copii minori". Ce mai, sursa mă ia „pe garanție şi răspunde de eventualele abateri".

Până să citesc dosarul, n-am ştiut că socrul meu, ca sursă „Iacob" şi-a pus tot sufletul într-o informare, vorbindu-mă de bine, dealtfel adevărul. Referatul pus pe această notă cere „a se corobora nota cu altele obținute pe altă linie şi să fie propus pentru compartimentul „PASIVI". Nu mai sunt considerat periculos! Prin urmare, iată cum socrul meu - odihnească-l Dumnezeu la pragul luminii LUI - a luptat pentru mine spre a mă transfera de la „ACTIVI" la „PASIVI".

Gândesc că poate înadins a acceptat să fie informator, tocmai spre a mă ajuta în acest sens. Astfel, acest transfer al meu, la 19 oct. 1966, s-a făcut luând în considerare

informația lui. De la intrarea mea la activi (la 28 ian. 1962) trecuseră mai mult de patru ani.

Cu privire la această sursă, este interesant să arăt ce comentariu a făcut fosta mea colegă de facultate **Elena Turbatu** care, ordonând dosarul, i-a citit conținutul:

Ing. Elena Turbatu

ea a găsit o similitudine între relația lui Iosif cel biblic cu frații săi, subliniind noblețea sufletului acestuia care, în loc să fie supărat pe frații săi că l-au vândut înscenându-i moartea, i-a primit cu brațele deschise plângând de emoție, spunându-le că Dumnezeu l-a trimis înainte acolo unde este spre a-i putea primi pe ei ca să-i salveze de la foamete; pe când „Iacob" a fost trimis în rândul „surselor" tocmai pentru cuvântul lui de laudă asupra ginerelui său năpăstuit; ceea ce a influențat pe ofițerii Securității să-l transfere de la „activi" la „pasivi".

Cu actele privind acest transfer al dosarului meu, urmărirea mea încetează. În dosar mai apar o notă informativă întârziată primită de ofițer de la „sursa" „Călinoiu Vasile" din Casa „Melodia" datată 18.05.1967, ultima filă din dosar, act devenit superfluu.

La Combinatul de Cauciuc Jilava am rămas până la ieşirea la pensie, în 1987, la cerere, la vârsta de 60 de ani. Fiind născut în anul 1927, azi am vârsta de 82 de ani. Munca mi-a fost îndemn şi izvor de satisfacții pe linie profesională. Dumnezeu mi-a dăruit şi o familie frumoasă, statornică, împodobită cu doi copii, fată şi băiat. Soția, suflet nobil, mi-a fost alături şi m-a susținut când am avut de trecut dificultăți.

Din darul lui Dumnezeu trăim şi azi, mulțumindu-i prin aceste modeste rânduri. Pe opresorii mei i-am iertat, spre liniştea lor sufletească, aici pe pământ, sau în lumea de dincolo.

Comşulea Aftanase
Bucureşti, 31 martie 2009

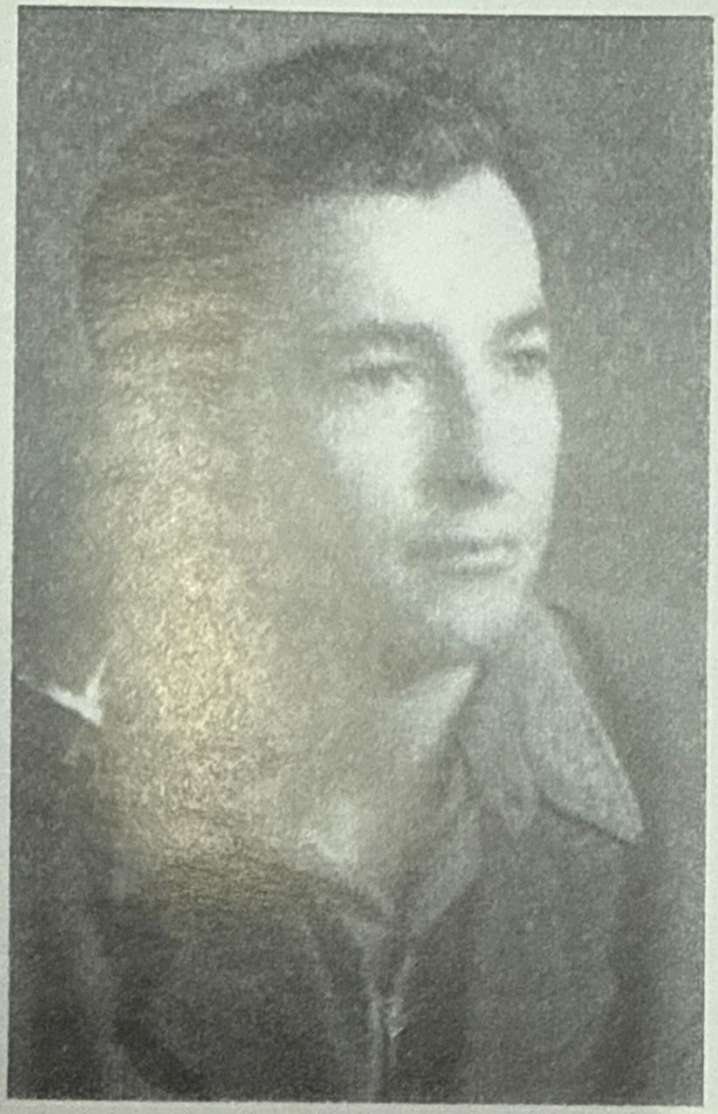

COMŞULEA AFTANASE
la vârsta de 22 ani

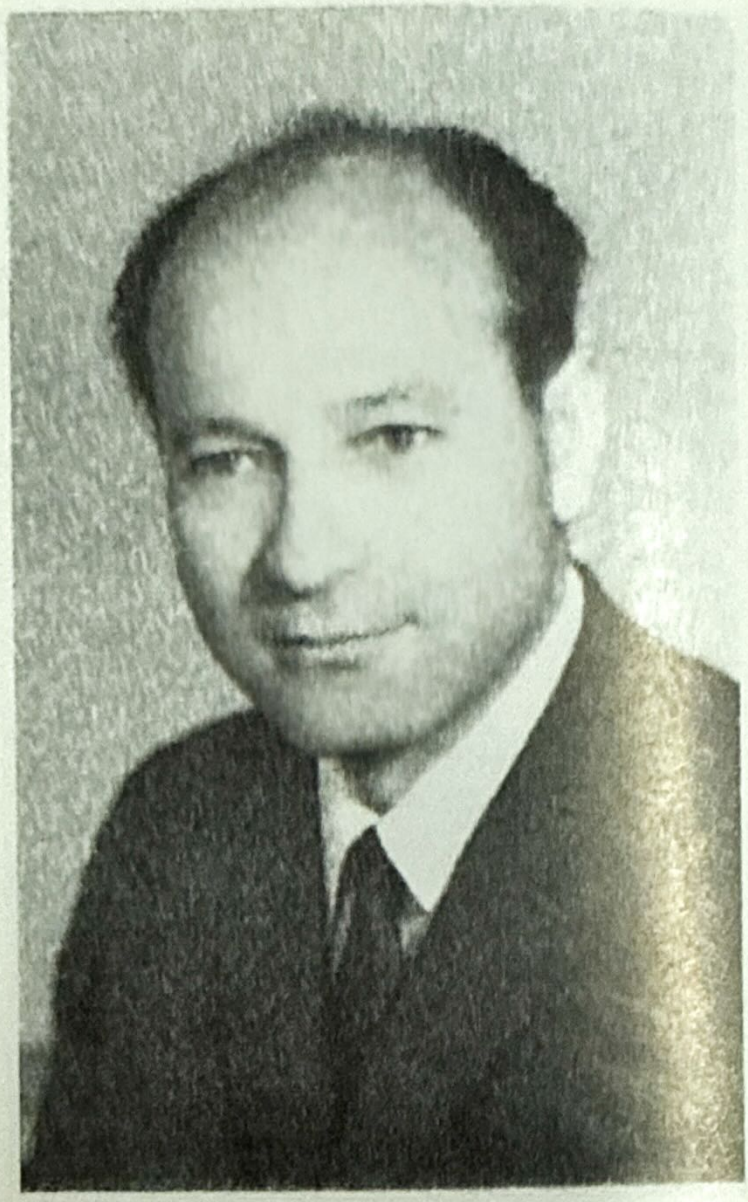

COMŞULEA AFTANSE
la vărsta de 39 ani

NICOLAI CENUŞE
1911-1989
socrul lui Comşulea Aftanase
„sursa IACOB" prin a cărui benefică informare a încetat urmărirea lui A. Comşulea

COMŞULEA AFTANASE
cu familia
- **PELAGHIA – soția**
- **NICOLAE RADU – băiatul**
- **IULITA - fata**

Compendiu
Evenimente cronologice
rezultând din dosarul CNSAS I 161 477-118p
3561/21.10.2008

1. La 1 iulie 1948, Inspectoratul Regional de Siguranță Cluj, prin Mureşan Gheorghe - comisar ajutor: potrivit Ordinului nr. 1915/948 al Parchetului Tribunalului, percheziționează pe Comşulea Aftanase din Cluj, strada I.C. Frimu nr. 77. S-a găsit „material subversiv", manual intitulat „Pentru legionari" (fila 65 din dosar).

2. La 24 august 1948 s-a încheiat Proces-Verbal la Cluj, exemplar nesemnat, prin care se arată „că ar fi luat ființă o mişcare subversivă naționalist-şovină a tineretului din Cluj, inițiată de studentul în Matematici Bălănescu Chiriac. S-a reținut Bălănescu Chiriac, precum şi alți studenți. La Corneliu Alexa s-a găsit un manual „Pentru legionari" de Z. Codreanu" (fila 28).

3. Pe cinci pagini (filele 9-13) este redactată Sentința nr. 711/14.04.1949 a Tribunalului Militar Cluj s. I-a „întrunit în şedință publică" pentru a judeca pe acuzații şi inculpații după cum urmează:

Acuzați:

1. Bălănescu Chiriac student anul IV - 12 ani
2. Curescu Ion stud. Medicină an II -
3. Şofron Grigore stud. Drept an I - 7 ani
4. Boldureanu Ion stud. Medicină an II - dispărut - 15 ani.

Cei patru acuzați de „Crimă de uneltire contra ordinii sociale au primit ani de condamnare, cum am arătat mai sus.

Inculpați:

5. Grad Dumitru – elev – 2 ani
6. Cătineanu Gavrilă – elev – achitat
7. Sauca Teodor – elev – 2 ani
8. Nemeş Marin – elev – 2 ani
9. Bar Ion – elev – 1 an
10. Puşcaş Ion – elev – 1 an
11. Comşulea Aftanase – elev – 2 ani
12. Popa Teodor – elev – 1 an
13. Borza Ariton – elev – 2 ani
14. Zirbo Gheorghe – elev – 2 ani
15. Ladea Ion – elev (în vârstă de 14 ani) – achitat
16. Crişan Cornel – elev – 3 ani
17. Bododel Cornel – elev – 2 ani
18. Popşa Ion – elev – 2 ani
19. Râmboiu Septimiu – student an I – 3 ani
20. Moraru Ion – elev – 1 an
21. Prişcu Mircea – elev – 1 an
22. Munteanu Victor – elev – 2 ani
23. Suciu Ion – elev – 2 ani
24. Chişa Eugen – elev – 1 an
25. Cernucan Alexandru – elev – 1 an
26. Potra Octavian – dispărut – 7 ani
27. Chira Traian – elev – 7 ani

Condamnați pe duratele arătate. Se vede că studentul Curescu Ion de la nr. 2 nu apare în niciun fel la rubrica condamnării. În sentință nu se explică din ce motiv. Condamnarea acestor inculpați s-a făcut „pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale prevăzute şi pedepsite de art. 209 pct. III Cod Penal. Condamnările, după cum scrie în text, s-au pronunțat după ce s-a votat cu unanimitate de voturi"; dat fiind faptul că şedința a fost „publică", ne

întrebăm din cine era alcătuit zisul public şi cu ce drept votează el în cel mai pur stil stalinist?

4. Pe altă filă din dosarul Securității (fila 64) găsim componența Tribunalului Militar Cluj care a dat Sentința nr. 711/14.04.1949 (îi scriu aici ca să se ştie aceste nume blamate de noi cei de azi):

- Colonel magistrat Vlasu Vasile – Preşedinte
- Căpitan magistrat Sturza Traian – Judecător
- Căpitan Comăneanu Teodor – Judecător
- Căpitan Davidescu Gheorghe – Judecător,

procuror militar fiind Căpitan magistrat Moțoc Victor, iar grefier de şedință Plutonier major Eneotescu Petre.

5. Filele nr. 66 şi 67 prezintă extrase din Sentința 711/14.04.1949 privind pedepsele aplicate inculpaților „Grad Dumitru de 23 de ani... Nemeş Marin de 20 de ani... Comşulea Aftanase de 22 de ani şi Bododel Cornel de 21 de ani care, în afară de închisoare corecțională, primesc amendă corecțională de câte 1000 (una mie) lei; iar Statului câte 1000 (una mie) lei cheltuieli de judecată". Un proces-verbal datat 16.04.1949 ce apare sub semnăturile componenților Tribunalului Militar din Cluj arată că „Sentința s-a citit de noi, grefierul Tribunalului Militar condamnaților de mai sus în prezența d-lui Procuror Militar care i-a încunoştințat că au dreptul de a face recurs la Curtea Militară de Casație şi Justiție, în termen de două zile". Mai citez: „Această citire s-a făcut în prezența gardei sub arme".

6. Următoarele documente din dosar apar abia în anul 1956 (8 feb.) şi se continuă mai departe: Astfel, la fila 24 din dosar găsim o „Apreciere" semnată de „Secretarul organizației de bază P.M.R. Tache", fiind vorba, individual, de Comşulea Aftanase, la acest moment student în anul III la

„Facultatea de Tehnologie Mecanică" (corect Facultatea de Mecanică Secția Tehnologia Construcțiilor de Mașini). Aprecierea este favorabilă: „Studentul muncitor, bine pregătit profesional; în producție a fost fruntaș în muncă și inovator... muncește pe linie obștească... membru în Comitetul sindical al facultății... a dovedit atașament față de politica partidului nostru... își ajută colegii mai slabi la învățătură... Cinstit, muncitor și respectat de colegii săi".

7. Anul 1957 este încărcat de documente. Se începe cu luna martie. Filele 34-35 totalizează patru pagini reprezentând o frumoasă, prietenească și sinceră scrisoare manuscrisă, datată 3.03.1957 expediată din Cluj. Este adresată lui Comșulea Aftanase la Căminul Studențesc din București strada Ștefan Furtună (azi Mircea Vulcănescu) nr. 140. Semnatarul este Ciprian, un prieten, desigur. Primul paragraf pomenește de „Gorunescu", probabil tot prieten, acesta fiind „eliminat" (nu apare în sentința amintită). În paragraful următor este vorba de penitența expeditorului... „la canal și apoi la Aiud" unde a fost maltratat de „o bestie de student din aceia... promovați de la Pitești, condamnat și el la 25 de ani". Apoi acesta „a fost văzut pe stradă" și, mai apoi (zic eu, de uimire!) „la un curs", coleg. Se subînțelege că acesta a devenit informator printre studenții cu care era coleg!

Aceeași scrisoare bătută la mașină reapare la fila 53, ca semn că ea fusese interceptată de organele Securității; și trimisă cu scrisoarea de la MAI Direcția Cluj la forul tutelar, MAI București, Secția III-a. Scrisoarea respectivă este anexată la Nota din 12.03.1957 (fila 55), pesemne pe circuitul instituției de Securitate.

8. Fila 95 este o simplă autobiografie datată 4.03.1957 din cele ce se cereau, în acele timpuri, de către organele politice. Semnatarul, Comşulea Aftanase, punctează concis etape principale din viața sa:

- S-a născut la 21.03.1927 în satul Râuşor raionul Făgăraş regiunea Stalin (denumirea dată de regimul comunist oraşului Braşov).
- În satul Râuşor absolvă cele şapte clase primare (1934-1941).
- În anul 1941 intră ca ucenic la Fabrica Steaua Roşie (fostă Wolff), locuind la căminul de ucenici din Bucureşti.
- În anul 1942 părăseşte fabrica Steaua Roşie plecând la Gimnaziul Industrial din localitatea Viştea de Jos din raionul Făgăraş unde, prin examen de diferență, intră direct în clasa a III-a. Îl absolvă (clasele III şi IV) în anul 1944.
- Pe durata anului următor rămâne acasă, datorită condițiilor grele create de război.
- În anul următor, 1945, intră la Liceul industrial din Cluj, absolvindu-l în anul 1948 (trei ani).
- Rămâne iarăşi acasă până în anul 1950 când, în luna septembrie, se angajează ca pontator la Stația de maşini şi tractoare (SMT) Făgăraş, angajarea durând circa şase luni.
- Se transferă la Combinatul Chimic Făgăraş ca mecanic de întreținere la atelierul mecanic al unei secții.
- În paralel cu serviciul, urmează, la cursuri fără frecvență, Şcoala medie tehnică de chimie din Făgăraş, dând câte două clase într-un an calendaristic, absolvind-o în vara anului 1953.

- La scurt timp i se propune şi acceptă de a merge la facultate. Dosarul alcătuit de Combinatul Chimic a fost aprobat de Ministerul Industriei Chimice.
- În toamna aceluiaşi an 1953 dă examen de admitere la Facultatea de mecanică a Institutului Politehnic din Bucureşti şi reuşeşte, devenind student.

Această autobiografie este datată 4.03.1957 când semnatarul ei era student în anul IV al numitei facultăţi.

9. Cu fila 46 începe dansul corespondenţelor între direcţiile Ministerului Afacerilor Interne (M.A.I.) şi nu numai.

Această filă este o scrisoare a M.A.I. Direcţia III-a purtând numărul 362/00214730 din 14.03.1957 (act „Strict secret" ca şi cele ce vor urma) către Direcţia regională a M.A.I. Cluj prin care se dispune identificarea persoanei cu numele de „Ciprian" locuind în Cluj Piaţa Libertăţii nr. 27, ap. 14, nimeni altul decât prietenul lui Comşulea Aftanase şi, în mod precis în legătură cu acesta.

10. Fila nr. 43 ne arată că acelaşi expeditor şi cu acelaşi număr şi dată dă „Sarcină" Direcţiei Regionale Stalin de a efectua investigaţii privind pe Comşulea Aftanase solicitând date, din moment ce „ a fost arestat pentru uneltire contra ordinii sociale" şi „pentru ce motive a fost condamnat".

11. Fila 26 reprezintă o „Notă" întocmită de Lt. Mj. Radu Nicolae, sub nr. 362/19.03.1957 şi se referă la dosarul 5620 sp. Vol. 47, fila 47, Comşulea Aftanase.

Apare evident că lui Comşulea Aftanase i s-a luat interogatoriu, din moment ce nota arată că „Sus-numitul recunoaşte că studentul Gavrilă Ion de la Facultatea de Agronomie din Cluj i-a propus, în vara anului 1946, să facă parte din organizaţia subversivă a elevilor. I-a făcut

cunoştinţă cu studentul Curescu Ion cu care a avut mai multe întâlniri şi care i-a vorbit de legea tăcerii şi jertfa elementelor subversive. I-a cerut cotizaţii... a primit misiunea din partea lui Curescu Ion ca să mai recruteze şi pe un alt coleg, la care Comşulea Aftanase l-a propus pe Popa Teodor. Curescu, simţindu-se urmărit, i-a spus lui Comşulea Aftanase că, de acum înainte, instrucţiunile le va primi de la studentul Sofron Grigore". Apoi: „Sus-numitul mai declară că tot Curescu a iniţiat şi pe elevii Potra Octavian şi Grad Dumitru de la Şcoala Normală; că Comşulea Aftanase a fost arestat împreună cu Bar Ion, Cătineanu Gavrilă, Popa Teodor şi condamnat la doi ani închisoare corecţională de Tribunalul Militar Cluj".

12. Prin actul de la fila 49, MAI Serviciul „F" către Direcţia III-a privind dosarul 362/00214/730, la 20.03.1957, răspunde scrisorii forului tutelar că în evidenţele sale nu figurează Comşulea Aftanase ca având legături prin corespondenţă cu străinătatea. Menţionează că s-a pus în interceptare corespondenţa internă.

13. Pentru luna aprilie 1957 există următoarele acte:

- O notă informativă (fila 29) întocmită de Lt. Cegăneanu Constantin cu nr. 362/6.04.1957 cu date primite de el în ziua de 5.04 ora 18 de la agentul „Copil George". Textul cuprinde date despre Comşulea Aftanase şi anume că acesta „este căminist şi locuieşte la Căminul Studenţesc nr. 1 împreună cu studenţii Petrescu Pompiliu şi Stoica, din acelaşi an cu el". Apoi: „În ziua de 5 aprilie 1957, sursa l-a văzut cu un student al cărui nume nu l-a putut afla, însă este cam de aceeaşi vârstă cu el, cu început de chelie şi nas coroiat"... „Sursa cunoaşte că ocupă funcţia de responsabil

social la Consiliul Asociațiilor Studențești de la Facultatea de Mecanică".

14. Alături, în dosar, se află fila 30 conținând nota de mână a agentului „Copil George", nedatată, dar al cărei conținut este oarecum diferit. Astfel, agentul „cunoaşte că studentul Comşulea Aftanase din anul IV Mecanică locuieşte în căminul studențesc al Institutului Politehnic Bucureşti din strada Ştefan Furtună nr. 140 în corpul A la etajul II camera 33 ... colegi cu el... în aceeaşi cameră sunt Petrescu şi Stoica. Din cele declarate de colegul său Găgenel el are un frate în oraş la care doarme de multe ori şi ia masa... Este responsabil social în Consiliul administrației studențești al Facultății de Mecanică".

Pesemne că aceste inadvertențe vin de la faptul că ofițerul a mai avut o notă, sintetizându-le pe cele două, cu atât mai mult cu cât pe aceasta s-a scris de mână: „Nota a fost primită de Lt. Cegăneanu Constantin de la agentul „Copil George" în ziua de 22.03.1957 prin urmare, acest agent n-avea cum să-l vadă pe cel urmărit în ziua de 5.04. decât cu alt prilej.

15. Fila 23 datată 25.04.1957 reprezintă o caracterizare în termeni laudativi din partea unui coleg de grupă, V. Gheorghe, la aceeaşi facultate, încă din 1953: „... exemplu bun pentru toți colegii de grupă... prin sârguință... este mult simpatizat de colegii anului nostru... frecventează regulat cursurile şi seminariile... a fost ales în Comitetul sindical al facultății de Utilaj... ales în Consiliul Asociației studențești pe facultate... depune multă muncă pentru antrenarea studenților la păstrarea bunurilor în cămin". Adaugă că ştie că la părinți sunt şapte frați; că a rămas orfan de tată la vârsta de doi ani.

16. Fila 45 conține scrisoarea nr. 362/00214730 din 25.04.1957 a forului tutelar Direcția III-a către Direcția Regională MAI Stalin căreia îi atrage atenția că n-a raportat „rezultatul investigațiilor asupra numitului Comşulea Aftanase. Întrucât lucrarea prezintă importanță, veți înainta în termen de şase zile".

17. Prin referatul de investigații privind Comşulea Aftanase (fila 38), Serviciul raional Făgăraş formulează date: de stare civilă, cetățenie, origine socială, studii; în prezent student. Se face referire la faptul de a fi fost „arestat şi condamnat la doi ani închisoare pe care i-a executat"; apoi angajat la Combinatul Chimic nr. 1 Făgăraş. La capitolul rude şi relații, referentul enumeră părinții (tatăl decedat) şi frații cu date despre fiecare (remarc că fratele Vichente a fost omis). În mod global, referentul evidențiază aceea că familia este alcătuită din „elemente duşmănoase", la fel şi anturajul, elemente „care au desfăşurat activitate împotriva regimului până în anul 1950". Data 26.04.1957, autor Gheți Ioan.

18. Acest referat este trimis forului tutelar Direcția III Bucureşti de către M.A.I. Regiunea Stalin cu scrisoarea nr. 72/59632 din 29.04.1957 (fila 36).

Luna mai a anului 1957 aduce următoarele acte:

19. Filele 40 şi 41 reprezintă conținutul scrisorii nr. 362/M/28564 din 11.05.1957 a M.A.I. Dir. Reg. Cluj către forul tutelar Dir. III Bucureşti ca răspuns la solicitările din 14.09.1957 şi 25.04.1957, „cu privire la identificarea unui oarecare Ciprian din oraşul Cluj". Textul arată că studentul Stoica Ciprian, student anul IV la Facultatea de Medicină este trecut în evidențele M.A.I. Reg. Cluj ca suspect: în anul 1946, Stoica Ciprian cu un coleg al lui din clasa a VII-a de la

Liceul Decebal a rupt toate lozincile şi tablorile conducătorilor comunişti din sala festivă a Şcolii Normale ornamentată de fosta Judeţeană ARLUS (Asociaţia Română pentru legăturile cu Uniunea Sovietică – nota subsemnatei). Pentru aceste fapte a fost condamnat la cinci ani închisoare corecţională. Datele provin de la un agent –SPIT- care l-a cunoscut în penitenciarul Târgşor unde-şi ispăşea pedeapsa.

20. Fila 48: Forul tutelar Dir. III, sub nr. 362/00219812 din 20.05.1957 cere Direcţiei Regionale M.A.I. Stalin identificarea lui Ioan Popescu.

21. Fila 43: M.A.I. Dir. Reg. Cluj, cu scrisoarea 362/31632 din 23.05 anunţă forul tutelar că a trimis materialul privind pe Stoica Ciprian.

22. La fila 31, sub numărul 362/8.06.1957 găsim documentul prin care Lt. Gh. Năstase raportează cum a decurs cunoaşterea personală a studentului Comşulea Aftanase din anul IV al Facultăţii de Mecanică din Institutul Politehnic Bucureşti, anume: l-a cunoscut la data de 7.06.1957, sub acoperire ca fiind de la Asociaţia studenţească, discutând o serie de probleme legate de resortul social de care cel urmărit răspunde în cadrul facultăţii. Îi găseşte însuşiri potrivite pentru a corespunde muncii de informare: „om matur, serios, gândeşte înainte de a face o afirmaţie, spirit de sesizare dezvoltat; respectos (puţin cam nervos); din punct de vedere fizic este: bine legat, de statură potrivită, umblă îmbrăcat îngrijit".

23. Un plan de anchetă (fila 22) nr. 362/29.06.1957 priveşte pe Comşulea Aftanase student anul IV la Facultatea de Mecanică din Institutul Politehnic Bucureşti. Conţine opt

întrebări privind: originea socială şi activitatea politică în trecut a membrilor familiei; activitatea profesională şi politică personală; dacă organele administrative în drept cunosc activitatea personală politică din trecut; de ce n-a declarat trecutul său politic organelor administrative şi politice din facultate; care sunt cunoscuţii şi prietenii săi, ce cunoaşte despre aceste elemente...; cu cine din foştii condamnaţi politic, prieteni şi cunoscuţi are legături...; care sunt cunoscuţii şi prietenii lui din Politehnică...

24. Forul tutelar Dir. III cu nr. 362/00222358 din 29.06.1957, către Direcţia Regională Stalin cere să se ia măsuri pentru identificarea „numitului Popescu Ion din comuna Prejmer care poartă corespondenţă suspectă cu elementul urmărit de noi, fost condamnat pentru activitate legionară" (fila 32).

25. În luna iulie 1957 există un singur document (filele 18-21) referat purtând nr. 362/4.07.1957 având ca obiect „propuneri de recrutarea studentului Comşulea Aftanase de la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Bucureşti". Referatul arată că, „în cadrul Facultăţii de Mecanică au fost identificate o serie de elemente suspecte şi cu manifestări duşmănoase la adresa regimului democrat popular... În timpul evenimentelor contrarevoluţionare din Ungaria au fost arestaţi mai mulţi studenţi ce comentau duşmănos, instigând chiar la acţiuni similare celor din Ungaria". Au fost arestaţi: Marchidan Viorel, Lovin Nicu, Ianculescu Constantin, Mitu Ioan, Şerbu Dad din anul IV, primi doi fiind socotiţi „elemente principale iniţiatoare... fapt pentru care au primit condamnări... Ceilalţi au fost eliberaţi şi au fost reîncadraţi în învăţământ". Cei eliberaţi „întreţin legături cu unii studenţi cunoscuţi cu atitudini şi activitate

dușmănoasă (Vitovsca Alex, Mihnea Alex, Georgescu Mihai)... alcătuiesc o „gașcă"... pentru supraveghere... nu s-a reușit să se recruteze un agent capabil de a se infiltra în anturajul acestora...".

Pe scurt, organele M.A.I. s-au orientat asupra lui Comșulea Aftanase, referatul arătând despre el bune însușiri, date personale și de familie. Acesta se referă și la fratele Comșulea Vichente și, în general, la cei trei frați care au făcut politică legionară..., Comșulea Vichente fiind chiar șeful grupului Frățiile de Cruce (FDC).

Referatul propune recrutarea lui Comșulea Aftanase „pe bază de constrângere" și, desigur, șantaj. Referatul evidențiază legăturile sale cu Stoica Ciprian. Ancheta se va face conform planului arătat la fila 22. Comșulea Aftanase va fi folosit pentru urmărirea „elementelor suspecte de mai sus". Referatul menționează că, „în caz că în timpul efectuării recrutării rezultă că este element nesincer și fanatic în concepțiile sale, ne vom retrage, lăsând impresia că l-am anchetat pentru a stabili activitatea sa politică din trecut" - Organul de recrutare va lucra acoperit, ca din partea Asociațiilor Studențești; apoi „va fi invitat la M.A.I. unde se va trece la anchetarea și apoi la recrutarea lui".

26. O scrisoare particulară (fila 52) nedatată, semnată Vio și Ionel este expediată de Ioan Popescu în preajma sărbătorilor de Paști. O plasez în acest spațiu, nu departe de scrisoarea lui Ciprian din 3.03.1957. Ea arată sentimente prietenești din partea celor doi semnatari. Precizez că numele lui Ioan Popescu mai apare în dosar ca urmărit, în corelație cu Comșulea Aftanase. Așadar: „Dragă Nase, cam târziu avem răgaz, totuși îți răspundem cu creștinismul „adevărat a înviat" și-ți dorim împlinirea gândurilor bune. Ce mai faci?

Desigur, în vâltoarea sfârşitului de an. Nu ne îndoim că va fi tot strălucit ca şi celelalte, sunt mulţi care s-ar bucura... mai scrie-ne şi nouă şi în vacanţă nu uita de fostul elev la şah şi de ai lui. Salutăm prin tine şi pe Vichenti cu soţia şi încheiem dorindu-vă tuturor sănătate, noroc şi succes".

Vio şi Ionel

27. Documentele datate cu luna august 1957 încep cu o „Notă extras (fila 92) din dosarul de anchetă-arhivă nr. 1940 privitor pe numitul Comşulea Aftanase" act datat 10.08.1957 şi semnat, pentru conformitate, de Lt. Maj. de Securitate Bokor Ludovic".

Se constată că extrasul s-a făcut dintr-un material documentar care nu apare ca atare în dosarul de urmărire; totuşi, unele idei apar în alte materiale (file) aici apărând şi date suplimentare. Iată conţinutul, ca idei şi citate:

În toamna anului 1945, legionarul Bălănescu Chirică ia legătura cu studenţii legionari Gavrilă Ioan, Curescu Ioan, Nicoară Grigore şi alţii cărora le-a cerut să colaboreze împreună pentru a înfiinţa o organizaţie subversivă în rândurile elevilor din Cluj. Astfel reuşeşte să formeze o organizaţie subversivă denumită „Frăţiile de Cruce" (FDC).

„În toamna anului 1947, Bălănescu Chirică fiind arestat, legionarul Gavrilă Ioan însărcinează cu conducerea grupului subversiv FDC din Cluj pe legionarul Curescu Ioan, care trece imediat la reorganizarea acestui grup subversiv. Astfel, printre mai mulţi elevi de la diferite şcoli din Cluj, în luna februarie 1948, recrutează şi pe elevul Comşulea Aftanase de la Liceul Industrial Cluj care a acceptat să facă parte din organizaţia FDC".

Nota mai arată cum elevul Comşulea Aftanase a luat parte la trei şedinţe clandestine şi la şapte întâlniri cu Curescu Ioan... „A primit educaţie legionară în spiritul

rasismului... se distribuiau cărți legionare care circulau din mână în mână... fiecare membru plătea cotizații... a 40-a parte din cheltuielile zilnice... Comşulea Aftanase a plătit, până la data arestării, (24.06.1948) suma de 50 lei... prin Sentința nr. 711/14.04.1949 a fost condamnat la doi ani închisoare corecțională şi 1000 lei amendă corecțională... Sentința a rămas definitivă în urma respingerii recursului..."

28. La data de 12 august 1957 (fila 2), MAI Regiunea Cluj, cu nr. C23/11471, se adresează MAI Reg. Stalin comunicând date de identificare personale şi faptul că Comşulea Aftanase a fost condamnat la doi ani închisoare corecțională şi 1000 de lei amendă corecțională pentru delictul de „uneltire contra ordinii sociale acționând în organizația legionară FDC" şi roagă „să se procedeze conform Directivei /1953...", în evidențele M.A.I. Cluj având dosar de anchetă nr. 1940.

29. Conform filei 4, la scurt timp (15.08.1957), cu nr. 312/2/81131, M.A.I. Reg. Stalin trimite la M.A.I. Raionul Făgăraş nota-extras din dosarul de anchetă nr. 1940... cerând „măsuri de exploatare a materialului (se înțelege sensul acestei „exploatări").

30. Cu fila 37 se intră în luna septembrie 1957. Reapare cazul Popescu Ioan pentru care M.A.I. Reg. Stalin cu nr. 362/83580/20.09.1957 răspunde forului tutelar Dir. III Bucureşti că „au fost identificate cinci persoane cu acest nume, rugând a se face precizări".

31. Fila 3 reprezintă un referat datat 29.09.1957 al unui ofițer către comandantul său reprezentând date de identitate pentru Comşulea Aftanase că acesta este student

la Institutul Politehnic din Bucureşti unde „urmează să plece la începutul lunii octombrie".

Luna octombrie nu este reprezentată în dosar de vreun document.

În noiembrie 1957 vor fi două:

32. Un proces-verbal de interogatoriu pentru „arestat Comşulea Aftanase..." datat 15.11.1957 - oraşul Bucureşti (filele 14-16). Actul este scris de mână pe imprimat, prima pagină purtând titlul; următoarea doar linii demarcând rândurile; restul-albe. Toate filele sunt semnate de cel interogat.

Redau aici doar răspunsurile la întrebările puse, cu excepția întrebării a şasea.

La prima întrebare: „Originea mea socială - țăran mijlocaş, cu 6 hectare pământ; activitatea politică a membrilor familiei - declar: Tata Matei decedat din 1929; mama Maria n-a făcut nici un fel de politică; frații:

- Ilie funcționar în Cluj; n-a făcut politică în trecut;
- Petru agricultor Râuşor raion Făgăraş; n-a făcut politică;
- Maria casnică n-a făcut politică în trecut. Fostul ei soț a fost legionar şi condamnat la 15 ani pentru activitatea dusă în bandă, nu ştiu ce bandă;
- Matei agricultor n-a făcut politică;
- Vichente - mare mutilat de război - vânzător la debit; în trecut a fost legionar;
- Ioan sudor la Făgăraş Şantier construcții; exclus din PMR".

La a doua întrebare privind activitatea profesională: „În 1945-1946 am intrat la Liceul Industrial din Cluj... până în 1948 când am fost arestat. În 1947 toamna am cunoscut pe Curescu Ioan care mi-a vorbit despre

mănunchiul de prieteni ai Frăției de Cruce (FDC); eu am intrat în organizație... atrăgând și pe un coleg al meu Popa Teodor. Din grup mai făcea parte Grad Ion. Nu l-am mai văzut de la eliberare; Borza Ariton, nu l-am mai văzut nici pe acesta. Atât elementele de mai sus cât și eu ce făceam parte din acest grup subversiv FDC am fost arestați în vara anului 1948, fiind închiși la Târgșor. La Târgșor am făcut cunoștință cu o serie de elemente legionare ca: Priscu Mircea, Stoica Ciprian „Brandabur, Gorunescu, Zeno..... Mitrofan Traian".

La a treia întrebare:

„Despre Stoica Ciprian știu că este student la Medicină la Cluj; că a suferit condamnare pentru activitate FDC și că în închisoare a fost ținut, în câteva rânduri, la izolare, nu știu precis motivul... l-am întâlnit întâmplător la Cluj unde am mers într-o vizită la fratele meu, în anul 1954. El era student la Medicină; mi-a spus că a intrat fără să spună că a fost condamnat; eu, de asemeni, i-am spus că am intrat fără să spun că am fost condamnat. După câteva luni i-am scris referitor la mine chestiuni banale. El mi-a răspuns, de asemenea, chestiuni banale. Când ne-am întâlnit am discutat și despre trecutul nostru de prin închisori. Nu am discutat nimic despre... activitate prezentă împotriva regimului.

M-am mai întâlnit cu Prișcu Mircea student la Litere în Cluj. Și cu acesta am dus discuții banale.

Mitrofan Traian – student la Matematici în Cluj. L-am întâlnit în anul 1957 când venise cu ansamblul artistic la București. N-am discutat nimic referitor la activitatea noastră din trecut.

Brandabur – student la Institutul Politehnic Facultatea Electroenergetică anul II sau III. Cu acesta m-am întâlnit la Institut în 1955; n-am dus nici un fel de discuții cu el.

Zeno..... fost şi el condamnat – l-am întâlnit cu ocazia unei excursii la Oraşul Stalin unde mi-a spus că este student la Facultatea de Silvicultură.

Gorunescu Gheorghe – fost condamnat – m-am întâlnit cu el întâmplător în Bucureşti în anul 1957. Acestuia i-am spus că n-am declarat la facultate realitatea ca fost condamnat. El mi-a spus că vrea să obțină ridicarea exmatriculării ca să-şi poată termina studiile. Mi-a dat adresa lui, strada Căplescu n-a reținut numărul. Am fost la el acasă pentru a-i duce nişte instrumente de desen; nu l-am găsit acasă. L-am întâlnit la începutul lui octombrie, el era cu o fată şi n-am discutat cu el nimic deosebit".

La a patra întrebare:

„În prezent şi, în general, de la intrarea mea în facultate, după eliberarea din închisoare, n-am dus nici un fel de activitate îndreptată împotriva regimului".

La a cincea întrebare:

„În 1953, fiind la Combinatul Chimic nr. 1 din Făgăraş mi s-a propus să merg la facultate. Eu am arătat că am fost condamnat. Tovarăşa Vințeanu Lenuța de la Serviciul Cadre secția învățământ. Împreună cu aceasta şi la îndemnul ei n-am înscris pe actul de stare materială care merge la aprobare Ministerul Industriei Chimice că am fost condamnat, ştiind că astfel s-ar fi putut să fiu respins. În urma acestora am fost aprobat şi, în prezent, sunt student cu bursă de muncitor. La cadrele facultății, de asemenea în actele completate n-am arătat, din acelaşi motiv, fapta că am suferit condamnarea politică din trecut.

Întrebarea a şasea este formulată astfel: „Ce te-a determinat să duci în eroare organele respective şi să declari pe acte oficiale – legale lucruri neadevărate?"

Răspunsul:

„Știam că, dacă declar adevărul, este posibil să nu mi se admită intrarea în facultate".

La a șaptea întrebare:

„Nu cunosc nimic despre activitatea prezentă a unor elemente dușmănoase. Știu că în timpul evenimentelor din Ungaria au fost arestați o serie de studenți de la Facultatea de Mecanică pentru că s-ar fi întrunit în cameră unde au discutat dușmănos pe marginea evenimentelor din Ungaria. Aceștia sunt: Marchitan Viorel, Ianculescu C, Lovin Nicu și alții. În prezent Ianculescu este (cel) care a fost achitat, urmează în continuare cursurile facultății".

Aici se încheie interogatoriul.

Precizare: scrisul de mână nu pare a fi al lui Comșulea Aftanase, ci al organului Securității, dar semnătura este a lui.

33. În aceași zi de 15.11.1957, Comșulea Aftanase își ia un „Angajament" prin care se obligă „de a nu discuta cu nimeni în legătură cu cele ce au făcut obiectul anchetei efectuate de către organele Securității Statului". Și: „Sunt conștient că, nerespectând acest anagajament, mă fac pasibil de divulgarea secretului de stat" (fila 17).

34. Pe linia intenției organelor instituției MAI de a recruta drept informator pe Comșulea Aftanase, sub nr. 362/20.12.1957 (fără antet dar semnat de Șef birou Lt. Maj. Georgescu C, de acord fiind Șeful serviciului Lt. Col. N. Popescu) se redactează un „Referat" (fila 7). În linii mari, referatul conține argumente de șantaj împotriva lui Comșulea Aftanase, alcătuite din ceea ce el a răspuns la interogatoriul luat la 15.11.1957. În el se scrie că, în ziua respectivă „Cmoșulea Aftanase a fost luat discret de pe

stradă - potrivit legendei dinainte stabilite - şi adus în incinta ministerului unde am trecut la anchetarea sus-numitului". Se mai scrie că Comşulea Aftanase „şi-a dat seama că a fost luat de organele Securităţii...". Şi: „Din atitudinea lui faţă de natura acestor discuţii, a rezultat că el n-ar vrea să informeze organele competente de activitatea elementelor în cauză". Atunci „nu i s-a mai pus problema colaborării cu organele noastre". Se face referire şi la angajamentul luat. Apoi: „La câteva zile după exmatricularea sa, organele de cadre şi conducerea Institutului politehnic din Bucureşti au trecut la exmatricularea lui Comşulea Aftanase pentru declaraţii nesincere". Mai mult „materialele ce au rezultat din anchetă referitoare la unii studenţi din Bucureşti şi Cluj care, la intrarea în facultate n-au declarat faptul că au fost arestaţi; precum şi materialul referitor la Vinţeanu E. de la Uzinele Chimice nr. 1 Făgăraş vor fi trimise „spre exploatare" Organelor MAI Cluj şi Oraşul Stalin". Se face şi propunerea de semnalare a lui Comşulea Aftanase organelor M.A.I. Stalin.

Odată cu exmatricularea şi „semnalarea lui Comşulea Aftanase la organele regionale MAI Stalin", urmărirea lui nu va înceta în anii următori, dimpotrivă, o nouă prigoană va fi asupra lui, după cum rezultă, în continuare, din dosar.

35. Următorul document din dosar apare abia după un an. La mijloc poate fi, aproape sigur, birocraţia sistemului de lucru, din moment ce actele au fost trimise la Regiune „spre exploatare". Astfel, fila 1 datată 23.12.1958 poartă numărul C2/71879 reprezentând o scrisoare a MAI Direcţia Regională Stalin către forul tutelar Dir. III-a Bucureşti. Se înaintează tot „spre exploatare", material

„compus din patru file" privindu-l pe Comşulea Aftanase, desigur, despre cele scrise în urma interogatoriului.

În anul următor 1959 iarăşi nimic în dosar.

36. Urmărirea, la modul general, privind pe Comşulea Aftanase reapare în anul 1960. Fila 59 stă mărturie asupra urmăririi îndeaproape a celui persecutat; şi reprezintă o notiță de mână datată 17.06.1960. Arată date de identitate şi adresa ultimului domiciliu: Bucureşti, str. Sălcetului nr. 7, menționând „din 1958". Notița răspunde cererii MAI Unitatea Militară 0203 către „Evidența populației DGM", scrisoare fără dată şi număr.

37. Lucrurile se urmează: găsim un document nr. 302/C/67880 datat 22.07.1960 emis de MAI Reg. Cluj către forul tutelar Dir. III-a Serviciul Independent prin care trimite copii „de pe sentința de condamnare a lui Comşulea Aftanase" şi alte texte extrase din sentință, precum şi un referat sumar că a făcut parte din FDC; şi propune luarea lui în evidență, totalizând şapte file (60,61,63,64,65,66,67).

38. La 17 decembrie 1960 mai apare o notă cu date biografice privind pe Comşulea Aftanase – despre care a venit vorba mai sus în textul prezent, precum şi o copie xerox de pe autobiografia redată deja (filele 94 şi 95, trei pagini).

39. Anul 1961 este mai „bogat" în documente față de precedenții doi. Evident că se intensifică urmărirea:

Primul document din acest an, datat 15.03.1961 reprezintă o „Notă" privind pe Comşulea Aftanase semnată de Cpt. M. Bănuleasa, pe baza datelor „sursei" „Fărcaş Ion". Se arată că Comşulea Aftanase „activează ca desenator tehnic", că este bine pregătit; că a fost propus direcțiunii de

către inginerul Chicu să fie trecut pe post de proiectant dar „direcțiunea a refuzat numirea lui pe considerentul dosarului". Și: „Se pare că a absolvit câțiva ani de facultate mecanică dar... Comșulea motivează că a întrerupt cursurile din motive familiare". Sursa precizează că este „serios, muncitor, însă extrem de tăcut. Nu poate lua de la el nici o lămurire". Mai jos, la „Observațiuni", semnatarul notei se referă la faptul că, elev fiind, a făcut parte dintr-o organizație subversivă pentru care a fost arestat și condamnat la doi ani... „sus-numitul este luat în evidența Dir. III la dosarul de problemă nr. 129 ind. 301".

La „Măsuri": „S-a studiat dosarul de cadre... se va cere material de la Dir. III-a și fotocopii de la Reg. MAI Cluj unde se află dosarul de anchetă..." (fila 86-2pagini).

40. M.A.I. Dir. IV sub nr. 441/MSB 434602 din 21.03.1961 către Dir. Reg. MAI Cluj cere trimiterea materialelor „ce posedați asupra numitului Comșulea Aftanase... rugăm a fotocopia pe cele ce interesează securitatea Statului..." (fila 97).

41. Tot la 21.03.1961, aceeași direcție, sub același număr, trimite o scrisoare către forul tutelar Dir. III-a rugând să-i înainteze materialul privind pe același deoarece numitul „funcționează ca desenator tehnic la Combinatul de cauciuc Jilava într-un obiectiv deservit de către noi, dosar obiectiv 735..." (fila 58)

42. Fila 93, deși nedatată, se poate plasa, în acest text, între documentele din perioada de angajare a lui Comșulea Aftanase la Combinatul de cauciuc Jilava, ca proiectant. Reprezintă „numai o parte din notă" după cum se scrie de mână într-un colț al filei. Numele informatorului – o femeie

- nu apare, ci doar al ofițerului care i-a preluat materialul, Moga Vasile.

Prin urmare, sub titlul cu majuscule „Situația lui Comşulea de la Serv. Proiectări - Secția Metalurgică", Moga V. preia cele scrise de informator:

„Cu Comşulea am fost colegă de facultate în anii I şi II. L-au exmatriculat când era în anul V. Eu l-am întâlnit aici şi mi-a povestit situația lui. El a fost închis doi ani de zile când avea vârsta de 18 ani (actualmente are circa 29-30 de ani N.P.) A fost închis din cauza unor frați ai lui care erau legionari şi s-a bănuit că ştia şi el despre ei deoarece se întâlneau în casa lor. Unul din frații lui a înebunit în închisoare, a devenit dement, aşa că, întors acasă, îl țineau sub cheie. Avea totuşi, uneori, momente de luciditate. Odată l-a scos cineva din casă şi l-a îmbătat. Când s-a îmbătat, a început să strige diverse lucruri şi a fost arestat, iar a doua zi Comşulea a fost chemat la Cadre şi exmatriculat. După asta a lucrat ca muncitor şi când a mai venit în Bucureşti s-a însurat cu prima care i-a ieşit în cale, a luat-o din drum, pentru ca să-şi facă buletin de Bucureşti. Aici la Combinat este angajat la laborator, lucrează la Proiectări şi primeşte salariul de la laborator. Este demoralizat, spune că viața lui e distrusă, nu vrea să facă nici un memoriu, nu încearcă nimic ca să fie reprimit".

La rubrica „Măsuri" ofițerul sus-numit scrie: „Se va trece la verificarea sus-numitului în evidențele MAI pentru studierea materialelor pentru cunoaşterea motivului arestării, după care se vor lua măsurile competente".

La rubrica „Instrucțiuni": „Agentul a fost dirijat să urmărească şi să identifice care sunt relațiile numitului Chicu Constantin, urmărit în acțiune în vederea punctării unora dintre aceştia pentru recrutare".

La lectura acestui infam text se vede bine subiectivismul ofensator al fostei sale colege de facultate.

43. Fila 96 reprezintă trimiterea MAI Dir. Reg. Cluj sub nr. C 22/69733 din 25.04.1961 către forul tutelar Dir IV Bucureşti anume „fotocopii de pe materialul existent în dosarul de anchetă-arhivă nr. 1940 privind pe numitul Comşulea Aftanase".

44. Un „raport cu propuneri de luare în evidență" datat 12.07.1961 (fila 63) scris de mână semnat indescifrabil scrie „Din materialele neîndoielnice rezultă că numitul a făcut parte din FDC în perioada 1946-1948, pentru care în 1949 a fost condamnat la doi ani închisoare corecțională... propunem a se aproba luarea lui în evidență la probl. 129.

45. Filele 82-85 cuprind „Nota în legătură cu Comşulea Aftanase desenator la Serviciul Proiectări la Combinatul de Cauciuc Jilava" alcătuită cu date de la sursa „Puiu" şi semnată de Lt. Maj. Bolovan Marin la 11.08.1961 orele 17:45 – 18:45. Sursa, după cum se constată, îl cunoaşte bine pe sus-numitul, din luna noiembrie 1959, din moment ce are nevoie de patru pagini spre a expune ceea ce ştie: de unde este originar, vârsta, cum a urmat la Institutul Politehnic Bucureşti; că înainte a suferit o condamnare politică şi pentru ce (asupra lui există materiale din anul 1959-1960 din care rezultă); apoi a lucrat la o uzină din Braşov, timp în care, la Bucureşti, a cunoscut o femeie cu care s-a căsătorit schimbându-şi domiciliul în Bucureşti; că „nevasta este funcționară la Uzina Tudor Vladimirescu din Bucureşti; originară din Basarabia ținutul Orheiului... a obținut paşaportul pentru o vizită în URSS LA RUDE". Sursa mai ştie că„din căsătorie a rezultat o fetiță...";

sus-numitul s-a angajat la Combinatul de Cauciuc Jilava... cu toate că vădeşte aptitudini intelectuale... este un om şters, fără personalitate... s-ar părea că se datorează fricii pe care o nutreşte faţă de şefii săi... este ultraconştiincios în îndeplinirea îndatoririlor... Cu toate că lucrează într-un birou cu Chicu şi Cicei este foarte retras şi rezervat; ... se fereşte să-şi spună părerea... în discuţii cu caracter social şi politic"; „...păstrând o totală rezervă personală... e foarte prudent... se comportă cu amabilitate...".

Nota continuă tot astfel. Sub „Observaţiuni", semnatarul notei continuă pe mai mult de o pagină, reluând referirea la unele acţiuni ale sus-numitului; şi că este luat în evidenţă de organele Dir. III-a de la care a sosit răspuns că numitul nu apare în evidenţele acestei direcţii.

Din această notă se desprinde un fapt din care Comşulea Aftanase poate deduce cine este sursa „Fărcaş Ion" coleg cu el de trei ani în acelaşi birou.

„Agentul Puiu are sarcina de a se împrieteni şi supraveghea pe sus-numitul, lucru ce a şi reuşit, ambii fiind în aceeaşi situaţie din punct de vedere politic şi al şcolarităţii (excluşi din facultate)".

„Măsuri: Voi merge la organele Dir. III-a în vederea confirmării materialelor...".

46. Ultimul document (fila 91) din anul 1961 datat 11 decembrie este o „Cerere de verificare la cartotecă" a unui angajat al MAI Dir. III-a privind pe Comşulea Aftanase. Scopul verificării: clarificarea dacă este legionar. Se cere: „tot materialul în care apare". Rezultatul se referă la faptul că numitul a fost arestat... condamnat la doi ani... i s-a respins recursul".

În anii următori 1962-1967 urmărirea continuă cu o asiduitate demnă de o cauză mai bună.

47. Prin urmare, M.A.I. Dir. III-a, la data de 28.01.1962 dă o Hotărâre de trecere în evidență a lui Comșulea Aftanase (fila 69). Se folosește împrimat unde sunt consemnate rubrici. La „Antecedente politice" citim: „FDC-ist într-o organizație subversivă". La „Activitatea politică după 23 august ,1944": „A făcut parte dintr-o organizație subversivă legionară în anul 1948 în timp ce era elev la Liceul Industrial din Cluj, fiind condamnat pentru aceasta la doi ani închisoare corecțională, prin Sentința 711/14.04.1949". Din rubrica „Mențiuni" rezultă că trecerea în evidență s-a făcut la „dosar nr. 129 la instituția MAI 301 Serv. „C" sub nr. 7064 fond „Op" vol. I și filelor 5 preluate.

48. Fila 57 conține în anexă 23 de pagini, material trimis de MAI Dir. IV cu nr. 441/S/434602 din 26.03.1962 către aceeași instituție Dir. III-a privind pe Comșulea Aftanase luat în evidența „elementelor dușmănoase în dosarul problemă la Dir. 301".

49. Fila 5 conține, în anexă, material 47 pagini privind pe același, trimis de MAI Dir. Reg. Brașov cu nr. 21/127988 din 6.09.1962 către forul tutelar Dir. III.

50. Fila 6 reprezintă o a doua „cerere de verificare la cartotecă" pentru Comșulea Atanase sau Aftanase cu nr. 301/18.06.1963. Nota cartotecii conține date privind pedeapsa sa de doi ani închisoare... Nota mai conține: „Felul activității dușmănoase: arestat la 25.06.1948 de Cluj contra ordinii sociale și siguranței Statului".

51. M.A.I. Dir. VIII-a cu nr. 745/112837 din 25.02.1964 (fila 74) trimite către Dir. III-a scrisoare cu date furnizate de agentul „Emilian Corina" și de la surse oficiale:

„La domiciliu este cunoscut ca un element liniştit şi are comportări bune faţă de familie şi vecini. Nu are format nici un anturaj în cartier, iar cu ceilalţi colocatari se află în relaţii de vecinătate... la domiciliu nu este cunoscut cu activitate politică. Este căsătorit cu Pelaghia... născută în anul 1930 în URSS". În acest caz, URSS înseamnă Basarabia, pământ românesc, numit azi Republica Moldova.

52. La fila 98 avem scrisoarea nr. 301/67732 din 10.03.1964 emisă de M.A.I. Dir. Reg. Cluj semnată de Şeful Dir. Reg. Mr. Pleşiţă Nicolae şi Şeful Serviciului Cpt. Dumitrescu Dumitru către forul tutelar Dir. III-a. Se comunică: „... Comşulea Aftanase... în perioada anilor 1946-1948 a făcut parte din organizaţia subversivă legionară FDC unde a deţinut funcţia de şef de unitate, fiind cuprins în schema de organizare Liceul Industrial Cluj..." Se cer măsuri. Scrisoarea este pe imprimat, fapt din care se deduce că nu puţin aveau de lucru, ani la rând, „organele" să lupte împotriva ziselor elemente duşmănoase din România.

53. În anul 1965, vajnica „sursă" „Emilian Corina" mai furnizează date (fila 73) către M.A.I. Dir. VII-a care, cu nr. 745/114716 din 31.03.1965 le transmite Direcţiei a III-a: „Comşulea Aftanase... funcţionar la Uzina Autobuzul Bucureşti domiciliază în str. Sălcetului nr. 7 raionul N. Bălcescu". Sursa dă date detaliate despre soţia lui: Pelaghia, fiica lui Petre şi Evghenia născută în anul 1930 în URSS, funcţionară în cadrul Uzinei Autobuzul Bucureşti. Socrii celui în cauză locuiesc la aceeaşi adresă: Cenuşă Nicolae (socru) fiul lui Dionisie şi Maria născut în anul 1911 în Bucureşti, vânzător la Magazinul de obiecte şi cărţi bisericeşti... Cenuşă Julieta (soacra) fiica lui Porfiri şi Alexandrina născută în anul 1909 în Bucureşti, casnică..."

54. Filele 89 şi 90 reprezintă: prima - o notiță de mână a Lt. Maj. Burlan (notată cu nr. 301/10.12.1965) ce-şi propune: de verificat la legături agenți; idem la agenți pe stradă; şi de văzut posibilitatea informării la locul de muncă; a doua - notă (pe imprimat) notată 301/4/i din 10.12.1965 conținând date despre cel urmărit: ca şi în alte acte, locul naşterii e consemnat greşit, Râşnov în loc de Râuşor. Acelaşi ofițer Burlan arată: profesia-funcționar; unde lucrează: Combinatul de Cauciuc Jilava, desenator tehnic; domiciliul: Bucureşti. La „Esența informațiilor" scrie: „Legături agenți org. Călinoiu Vasile la 301/4; Agenți de stradă: „Iacob" - 1-304 - Păduraru N".

55. Fila 81 este o „Notă" de mână cuprinzând date primite de Lt. Maj. Burlan Nicolae de la sursa „Călinoiu Vasile" la data de 29.12.1965 Casa „Melodia". Semnatarul arată că „în ziua de 22.12.1965 m-am întâlnit în interiorul Combinatului de Cauciuc Jilava cu Comşulea Aftanase proiectant la Serviciul Metalurgic... întrebându-l ce mai face şi dacă este tot atât de ocupat, mi-a răspuns că este chiar mai aglomerat cu lucrări ca mai înainte şi, pe lângă aceasta, mai are şi răspundere, în momentul de față conducând biroul de proiectări al combinatului prin plecarea fostului şef care s-a angajat la o altă unitate cu un salariu mai mare. Întrebându-l de ce nu mai angajează pesonal în plus, mi-a spus că sunt locuri vacante, dar că nu se angajează nimeni, dat fiind salariile mici ce se plătesc şi, în plus, distanța prea mare față de oraş. Mi-a mai spus că şi el ar vrea să plece în altă parte; că ar fi adus la cunoştința conducerii, dar (indescifrabil)". Nota biroului scrie că „sus-numitul a mai fost semnalat de către agent... Agentul a primit sarcina să mențină contactul cu legionarul Comşulea Aftanase şi să ne semnaleze despre comportarea şi legăturile lui la locul de muncă".

56. Anul 1966 este prezentat de un material susținut. Nu mai puțin de șase documente arată că „bravii" securiști continuă acțiunea de urmărire. Nu mai puțin zeloși sunt informatorii ce le stau la îndemână, adevărate cozi de topor împotriva societății oprimate.

Prin urmare, Nota de informare datată 20.05.1966 este semnată de sursa „Emilian Corina", aceasta purtând alături de semnătură un probabil cod „745" (fila 71). Conținutul este următorul: „Sursa cunoaşte că numitul Comşulea Aftanase locuieşte ca chiriaş pe strada Sălcetului nr. 7. Sursa nu-l cunoaşte cu activitate politică în prezent şi nu l-a auzit discutând probleme cu conținut politic... În cartier are comportări frumoase, cu vecinii este respectuos, fără, însă să-şi creeze relații mai apropiate cu aceştia. În mai multe rânduri sursa a observat că a primit vizite din partea unor persoane care nu sunt din cartier şi despre care sursa nu cunoaşte alte date. Locuieşte cu soția sa... şi împreună au un băiat şi o fată care încă nu sunt la şcoală". La Nota Bene ofițerul adaugă o corectare a numelui: Aftanase în loc de Atanase; şi sumare date personale. Această notă a fost trimisă de M.A.I. Dir. VII cu scrisoarea nr. 745/00127999 din 24.06.1966 către Dir. III-a (fila 70).

57. Încă o notă informativă (fila 80) primită de Lt. Maj. Burlan N. De la sursa „Călinoiu V." la 9.08.1966 în casa „Melodia" menționează următoarele: „În ziua de 9.07.1966 sursa l-a întâlnit pe Comşulea Aftanase proiectant la Combinatul de Cauciuc Jilava la poarta acestei întreprinderi unde, în aceeaşi zi, era ofițer de serviciu... i-a spus că abia aşteaptă să ia concediu, dar conducerea îl amână mereu, având foarte mult de lucru şi, deşi au posturi libere, nu ştie de ce nu vin oameni să se angajeze. A repetat din nou că, în momentul

ce îşi va găsi ceva convenabil, va pleca imediat, deşi ştie că este foarte greu să te angajezi dacă nu ai ceva relaţii".

58. La 25.08.1966 avem iarăşi o Notă (fila 79) de Lt. Maj. Burlan Nicolae, tot de la sursa „Călinoiu Vasile" în casa „Melodia". Nota e scrisă de mână de „bravul" securist N. Burlan. Pe scurt, în Notă se scrie că sursa l-a întâlnit în ziua de 19.08.1966 pe Comşulea Aftanase care i-a spus că are mult de lucru deoarece pe perioada concediului „s-au strâns o mulţime de lucrări şi acum trebuie să stea după program să le execute. L-a mai întâlnit şi în ziua de 21.08.1966 la poartă unde era ofiţer de serviciu. Remarcând că nu de mult a mai fost, i-a confirmat, dar că pe el îl pune mereu, nu ştie de ce. Sursa a remarcat că-şi va putea lua o zi liberă de 23 August, dar i-a răspuns că o va lua în altă zi deoarece vrea să meargă la manifestaţie la care n-a lipsit niciodată şi că lui îi place când merge la defilare. Ca de regulă, nota poartă o „Nota Bene" unde constant se scrie „Comşulea Aftanase - legionar în evidenţele bir. 4 la Comp. „activi". Adaugă faptul că, deoarece sus-numitul mai fiind semnalat de către acest agent cu „poziţie bună", se vor lua măsuri de trecerea lui la compartimentul „pasivi". Agentul de informare „a primit sarcina să ne semnaleze poziţia şi comportarea în continuare".

59. Note peste note, ca dovadă a activităţii asidue a „bravilor" securişti în ţara unde nimic nu mişcă fără ca ei să ştie. Filele 77 şi 78 redau Nota informativă primită de Lt. Păduraru N. De la sursa „Iacob", pe stradă, la data de 8.09.1966 sub nr. 304/1/08.09.1966. Sursa arată că l-a cunoscut în anul 1957 (cu nouă ani în urmă), cu prilejiul nunţii fetei sale cea mică când Comşulea Aftanase pe

atunci student venit la nuntă însoțit de finul sursei și un coleg de facultate Balu Samoilă, azi director la Întreprinderea Sfatului Popular din Sibiu. Cu acest prilej a cunoscut pe fata cea mare, studentă și ea la ISEP cu care „au creat legături de dragoste, iar în anul 1958 s-au și căsătorit". În continuare, sursa îl vorbește de bine arătându-i calități cum ar fi: „la serviciu punctual, n-are lipsuri, este mulțumit de felul cum se poartă șefii lui; de foarte multe ori lucrează după program alături de muncitori ajutându-i". Pe altă idee: „Nu abordează discuții politice; de foarte multe ori apreciază toate realizările tehnicii superioare din țară... element studios. În ultimii ani îl preocupă terminarea studiilor și de a crea un nume reputat familiei întemeiate de el și celor doi copii minori. A făcut foarte multe demersuri la Ministerul Învățământului și la Comitetul Central". Sursa îl poate garanta că este un element bun și va corespunde la toate sarcinile ce i se vor atribui; ... îl ia pe garanție și răspunde de eventualele lui abateri". N.B. Agentul este rudă cu acesta, n-a fost semnalat cu manifestări dușmănoase, dar n-a fost trecut la compartimentul „pasivi" din lipsă de materiale informative recente.

Referatul pus pe această notă de superiorul celui ce a întocmit-o cere a se corobora această notă cu altele obținute „pe altă linie" și să fie propus pentru compartimentul „pasivi".

60. Fila 76 reia Nota informativă din fila 79, acum bătută la mașina de scris cu nr. 0301 din 15.10.1966 dar, atenție la transcriere se face o greșeală de mașină în sensul că, sub N.B., în loc de „PASIVI" se scrie „activi", ceea ce cred că s-a observat și s-a corectat.

61. În urma celor de mai sus, se dă, în fine, o „Hotărâre de trecere în evidență" a lui Comşulea Aftanase la „PASIVI" M.A.I. Dir. III din 19.10.1966 (fila 68).

În preambulul hotărârii unde se dau datele personale ale subiectului, se remarcă faptul că localitatea de naştere apare, de câtva timp, greşit, anume Râşnov în loc de Râuşor.

Tot pe imprimat, la rubrica „Activitatea politică după 23 august 1944, în afară de istoricul politicii tânărului pe atunci, se scrie: „Din anul 1961 şi până în prezent,fiind lucrat cu agentură, s-a stabilit că sus-numitul nu desfăşoară nici un fel de activitate duşmănoasă, n-are legături cu elemente legionare, depune mult interes pentru îndeplinirea sarcinilor profesionale şi discută în mod pozitiv realizările regimului nostru socialist".

La rubrica „Rezultă din:" citim: „notele informative date de agenții „Iacob", „Fărcaş Ion", „Puiu", „Călinoiu Vasile" şi „Emilian Corina".

La „Menţiuni": „nr. 129-301/4/i; Se păstrează la Arhiva Serv. C sub nr. 7064 fond „ap" vol. I filele 24 preluate".

Cu toate că s-a dat această hotărâre (19.10.1966), pe prima filă a acesteia s-a consemnat de mână: „De acord" semnat Cpt. Indescifrabil; iar la 7.03.1968 textul de mână: „În evid. Gen. Şef Serv. Idescifrabil. Apoi s-a aplicat o ştampilă: „29 mai 968 OPERAT" - prin urmare abia după un an şi şapte luni de cercetări s-a operat trecerea în documente trecerea la Pasivi!

62. Astfel, nu este de mirare că, la 15.05.1967, mai dăm de o notă informativă (fila 75) a Mr. Pescaru Gh. primită de la sursa „Călinoiu Vasile" din Casa „Melodia"

purtând nr. 31/18.05.1967. Textul este aidoma unuia dintr-o notă anterioară, dar primitorul este alt ofițer. Acest document ar fi ultimul din conținutul dosarului pe care titularul l-a primit, la cererea sa nr. 3561/08, conform Procesului-Verbal încheiat la 9.12.2008 între C.N.S.A.S. prin Boureanu Mihaela din cadrul Direcției Arhivă Centrală și respectiv solicitantul Comșulea Aftanase – 118 pagini.

Dosarul poartă numărul 161477.

Elena Turbatu-Antonescu

București, 11.03.2009

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

64

12 bis.

65

PROCES VERBAL

Astazi 1 Iulie 1948.-

Noi, MURESANU GHEORGHE, comisar ajutor Inspectoratul Regional de Siguranta Cluj.

Avand in vedere ordinul Parchetului Trib Nr.1915/948 prin care ne autoriza efectuarea perchezitii domiciliare la numitul COMSULEA VASIE din Cluj Strada I.C.Frimu Nr.27.

Constatam prin prezentul proces verbal la perchezitia domiciliara efectuata sa gasit atorul material subversiv.

Un manual intitulat "PENTRU LEGIONARI" Corneliu Zelea Codreanu.

Perchezitia a inceput la orele 9,10 si sa [illegible] la orele 11. Am fost asistat de Com.aj. [illegible]. Drept care am incheiat prezentul proces [illegible] spre cele legale.

[illegible]SAR AJ.

Perchezitionat Asistenti

Comsulea Vasie [illegible]

97 vol
95
C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

AUTOBIOGRAFIE

Mă numesc COMSULEA ATANASE, născut la 21 martie 1927 în satul Rînşor raionul Făgăraş regiunea Stalin, din părinţii Matei şi Maria Comşulea.

Şcoala primară am făcut-o în satul Rînşor între anii 1934-1941 (7 clase). In toamna anului 1941 am plecat la Bucureşti, intrînd ucenic la fosta fabrică "Wolff" actualmente "Steaua Roşie" şi locuiam la căminul de ucenici - fost "Dr. St. Cerchez" de pe str. Serban Vodă colţ cu Soseaua Viilor. După un an de zile am plecat de aici, la Gimnaziul Industrial din Vistea de Jos raionul Făgăraş, unde printr-un examen de diferenţă am intrat direct în clasa III-a. Am terminat acest gimnaziu (clasele III şi IV) în anul 1944, după care nu am mai stat acasă, dat fiind situaţia grea creiată de război. In anul următor - 1945 - am intrat la liceul industrial - Cluj, terminînd în 1948 7 clase, după care am rămas acasă pînă în 1950. In luna septembrie a acestui an, am intrat la S.M.T. - Făgăraş, ocupînd funcţia de pontator. Am stat aici pînă în luna martie 1951 cînd am părăsit S.M.T.-ul, transferîndu-mă la C.C. Nr. 1 din Făgăraş, unde am lucrat ca mecanic de întreţinere în atelierul mecanic al unei secţii. Paralel cu serviciul, am urmat la cursuri fără frecvenţă - Scoala Medie Tehnică de Chimie din Făgăraş. Am dat tot cîte două clase într-un an, terminînd-o în vara anului 1953. In scurt timp de la terminarea scolii, mi sea făcut propunerea din partea combinatului, că dacă vreau să merg la facultate. Eu am fost de acord. Am făcut formele necesare. Dosarul cu toate actele a fost trimis spre aprobare la Ministerul Industriei Chimice - de care aparţineam - a venit aprobat. M-am prezentat la examenul de admitere, am reuşit şi de atunci sînt student al Facultăţii de Mecanică din Institutul Politehnic Bucureşti. Locuesc la căminul nr. 1 str. Stefan Furtună nr. 140.

ss/ A. Comşulea

4 martie 1957.-

Dactilo. : MN.

(3)

362/ 29 iunie 1957.-

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

PLAN DE ANCHETĂ

Anchetat COMSULEA ATANASE student anul IV la Facultatea de Mecanică din Institutul Politehnic Bucureşti.

- . -

1.- Care este originea dvs- socială şi ce activitate politică au desfăşurat în trecut membrii familiei dvs. ?

2.- Activitatea dvs. profesională şi politică de la începerea liceului pînă la intrarea în facultate ?

~~3.- Activitatea dvs. politică şi profesională în timpul facultăţii ?~~

4.- Dacă organele administrative în drept cunosc activitatea dvs. politică din trecut?

5.- Dacă nu aţi declarat trecutul dvs. politic organelor administrative şi politice din facultate ?

6.- Care sînt cunoscuţii şi prietenii dvs. din Bucureşti şi provincie?

7.- Ce cunoaşteţi despre aceste elemente şi în ce constă caracterul legăturilor ce le întreţineţi cu ei ?

8.- Cu cine din foştii condamnaţi politic, prieteni şi cunoscuţi, aveţi legături şi care este activitatea politică pe care aceştia o desfăşoară în prezent ?

9.- Care sînt cunoscuţii şi prietenii dvs. din politehnic ce cunoaşteţi despre aceştia, care sînt relaţiile dvs. cu ei ?

18

Ol. Ind.

C.N.S.A.S. 03 DEC 2008 Direcţia Arhivă Centrală

362/ 4 iulie 1957.-

18

STRICT SECRET

Ex. 1.

R A P O R T

OBIECT: Priveşte propuneri de recrutarea studentului COMSULEA ATANASE de la Facultatea de mecanică a Institutului Politehnic Buc.-

- . -

In cadrul facultăţii de mecanică, de către organele noastre au fost identificate o serie de elemente suspecte şi cu manifestări duşmănoase la adresa regimului democrat popular. Deasemeni în timpul evenimentelor contrarevoluţionare din Ungaria au fost arestaţi mai mulţi studenţi ce comentau duşmănos, instigînd chiar la acţiuni similare celor din Ungaria.

Astfel, s-a trecut la arestarea numiţilor : MARCHIDAN VIOREL, LOVIN NICU, IANCULESCU Ctin, MITU IOAN, ŞERBU DAD toţi studenţi în anul IV al Facultăţii de mecanică. Din ancheta efectuată s-a stabilit că MARCHIDAN VIOREL şi LOVIN NICU sînt elemente principale instigatoare a acestor acţiuni, fapt pentru care au fost trimişi în justiţie unde au primit condamnări pe diferite termene. Intrucît ancheta efectuată asupra celorlalte elemente nu a putut stabili fapte justiţiabile, s-a dispus eliberarea lor.

In prezent cei susmenţionaţi s-au reîncadrat în învăţămînt şi întreţin legături cu unii studenţi cunoscuţi cu atitudini şi activitate duşmănoasă, cum sînt de exemplu numiţii : VITOVSCA ALEX., MIHNEA ALEX şi GEORGESCU MIHAI semnalat de D. II că a luat legătură cu un funcţionar al ambasadei americane. Cu toţii alcătuesc o"gaşcă" mergînd împreună la film uri, teatru, etc. şi întreţin în general o atmosferă nesănătoasă în facultate. Organele noastre nu cunosc dacă "gaşca" respectivă desfăşoară activitate subversivă, deoarece pînă în prezent,pentru supravegherea inf.a acest-

..//..

tor elemente, nu s-a reușit să se recruteze un agent capabil de a se infiltra în anturajul acestora și să ne ajute în documentarea activității lor dușmănoase.

In urma studierii posibilităților de recrutare a unui student care să corespundă cerințelor de mai sus, s-a stabilit că numitul COMȘULEA ATANASE student la aceiași facultate, în același an de studii cu respectivii, este cel mai indicat de a fi folosit ca agent al organelor noastre.

COMȘULEA în facultate se bucură de un deosebit respect față de toți colegii săi și fiecare îi caută prietenia și anturajul său. Toate acestea se datoresc compotării lui COMȘULEA la învățătură, unde este fruntaș, precum și imprimării unui caracter mai serios, dar fără rigiditate, relațiilor ce le are cu colegii săi.

Pentru a documenta "priza" ce o are în rîndul studenților, colegi de an cu el, putem arăta că de cîte ori este nevoie de mobilizarea studenților la vre-o acțiune pe linie de "asociație", este folosit COMȘULEA care întotdeauna reușește să atragă marea majoritate a studenților. Anturajul său este format din elemente cinstite, cît și din elemente ostile regimului nostru.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2006
Direcția Arhivă Centrală

Despre COMȘULEA ATANASE organele noastre cunosc următoarele :

Este născut la 21 martie 1927 în satul Rîușor raionul Făgăraș, regiunea Stalin, tatăl Matei decedat mama Maria, origine socială țăran mijlocaș.

COMȘULEA după terminarea școlii primare a plecat la liceu în Făgăraș, terminînd între anii 1941-1949 8 clase. După terminarea liceului este arestat, întrucît a făcut parte dintr-o organizație subversivă F.D.C.-istă, fiind condamnat la 2 ani închisoare. După ispășirea pedepsei se angajează la o întreprindere în Făgăraș, de unde este trimis la Institutul Politehnic din București, unde se află și în prezent ca student în anul IV al facultății de mecanică. Nu este încadrat politic.

In ceiace privește rudele sale, s-a stabilit că toți cei trei frați ai săi au făcut politică legionară, unul dintre ei COMȘULEA VICENȚIU fiind chiar șeful grupului F.D.C. pe județul Făgăraș, în prezent se află în București, avînd ambele picioare amputate din timpul celui de al doilea război mondial.

../..

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

atît COMSULEA ATANASE cît şi celelalţi menţionaţi, nu sînt cunoscuţi cu activităţe duşmănoasă prezentă.

Recrutarea lui COMSULEA o vom face pe bază de constrîngere, întrucît s-a stabilit că acesta nu a declarat faptul că a fost condamnat politic (de frică de a nu fi dat afară din facultate), înşelînd conducerea institutului şi printr-o comportare bună atît la învăţătură cît şi în activitatea obştească, a reuşit să cîştige încrederea acestora, primind timp de 4 ani bursă şi indemnizaţie ca student muncitoresc.

Credem că COMSULEA va accepta colaborarea cu organele noastre, precum şi faptul de a lucra cinstit, întrucît va fi pus în faţa situaţiei de a fi dat afară din institut pentru înşelăciune, excluzîndu-i-se în felul acesta posibilitatea de a deveni inginer, fapt pentru care a muncit cu perseverenţă în decursul celor 4 ani de studii.

In procesul recrutării, pe lîngă folosirea materialelor compromiţătoare menţionate, îl vom anchheta şi asupra legăturilor ce le întreţine în prezent, cunoscut fiind de către noi că întreţine legături prin corespondenţă cu o serie de elemente foste condamnate politic şi care în prezent sînt studenţi, aflîndu-se în aceeaşi situaţie cu susnumitul.

In procesul anchetei nu ne vom referi la scrisorile interceptate, ci la legăturile sale din Bucureşti şi provincie. De către noi este cunoscută o legătură a sa în persoana numitului STOICA CIPRIAN - student în anul IV la Facultatea de medicină din Cluj, fost condamnat pentru activitate I.D.C. şi care în prezent îi comunică lui COMSULEA că are legături cu mai mulţi foşti condamnaţi, din pare unii dintre ei intenţionează să-i ajute pentru a intra prin diferite mijloace în învăţămîntul superior.

Ancheta se va desfăşura conform planului alăturat.

In caz că din anchetă rezultă că avem garanţia unei recrutări sigure şi cu rezultat a susnumitului, i se va pune problema colaborării cu organele noastre. După recrutare îl vom folosi pentru urmărirea elementelor suspecte mai sus menţionate, care sînt colegi de facultate, precum şi în urmărirea celor cunoscuţi ai săi ce au suferit diferite condamnări politice şi care în majoritatea lor sînt sau vor să devină studenţi.

.../..

(7) 15 21

In caz că în timpul efectuării recrutării rezultă că este un element nesincer şi fanatic în concepţiile sale, ne vom retrage lăsînd impresia că l-am anchetat pentru a stabili activitatea sa politică din trecut.

Aducerea la recrutare se va face astfel :

Un organ de-al nostru se va prezenta la susnumitul (într-o zi în care nu are cursuri sau examen), invitîndu-l pînă la sediul central al Asociaţiilor Studenţeşti, pentru a da unele relaţii cu privire la activitatea obştească a studenţilor, cunoscut fiind că el este şi responsabil de an pe această linie. Pe drum, atunci cînd va fi momentul cel mai potrivit, va fi invitat la M.A.I., unde se va trece la anchetarea şi apoi la recrutarea lui.-

Lt. maj. Georgescu C-tin

DE ACORD
LOCŢIITOR ŞEF SERVICIU,
Cpt. Badea Dumitru

Concept. : GC.
Dactilo. : MN.
1 ex.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

15 (8) 11 14

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestat Comșulea Athanase - născut la 21 martie 1927 în satul Rîușor raionul Făgăraș reg. Stalin - din părinți Matei și Maria.
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

15 noiem. 1957

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcția Arhivă Centrală

Orașul București

Interogatoriul a început la ora și min.

" s-a terminat la ora și min.

Intrebare: Care este origina dostră socială și ce activitate politică au desfășurat membri familiei dostră în trecut.

Răspuns. Origina mea socială țăran mijlocaș cu 6 ha. pămînt. În ceea privește activitatea politică a membrilor familiei declar următoarele:

Tata Matei este decedat din 1929 Mama Maria nu a făcut nici un fel de politică.

Frați

Ilie - este funcționar în cluj - nu a făcut politică în trecut

Petru - agricultor Rîușor - rai. Făgăraș nu a făcut politică

Maria - casnică ea nu a făcut politică în trecut - fostul ei soț a fost legionar și condamnat la 15 ani pentru activitatea

Semnătura,

H. Comșulea

c. 2145

Urmare: dusă în bandă, nu știu ce bandă.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcția Arhiva Centrală

Stoica - agricultor - nu a făcut politică

Violente - mare mutilat de război - vizitator

ab... - în trecut a fost legionar

Ioan — tractorist la Făgăraș, fost

[…] Construcții, exclus P.M.R. —

Intrebare: Activitatea dtale profesională și politică dela începutul liceului și până la intrare în facultate:

Răspuns: În 1945-46 - am intrat în liceul industrial din Cluj unde am urmat cursurile liceului până în 1948. când am fost arestat.

În 1947 toamna am cunoscut pe Curescu Ioan care mi-a vorbit despre mănunchiul de prieteni a F.D.C. - eu am intrat în organizația lui F.D.C. - atrăgând în acest grup și pe un coleg al meu Popa Theodor, din grup mai făcea parte Ivad Ioan nu l-am mai văzut dela eliberare Borza Arătoru nu l-am mai văzut nici pe acesta. Alte elementele de mai sus și eu ce făceam parte din acest grup subversiv F.D.C. am fost arestați la vara anului 1948 - fiind închiși la Târgșor. La Târgșor am făcut cunoștință cu o serie de elemente legionare ca Priscu Mircea, Stoica Ciprian, Brândăbur, Goreniuc, Zeno Oarcea, Mitrofan Isăcaru.

Intrebare: Cu care din foști condamnați prieteni și cunoscuți - aveți legătură. - cunoașteți despre activitatea acestora

Răspuns: despre Stoica Ciprian - știu

Semnătura, St Ca…

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcția Arhivă Centrală

că este student la medicină din Cluj și
că a suferit condamnare pentru activitate
F.D.C. și că în închisoare a fost ținut
în câteva rânduri la izolare nu știu precis
motivul pentru care a fost ținut la izolare.
L-am întâlnit întâmplător la Cluj unde
am mers într-o vizită la fratele meu în
anul 1954 – El era student la medicină
mi-a spus că a intrat fără să spună că
a fost condamnat. În decursul i-am
spus că am intrat fără să spun că am fost
condamnat. După câteva luni l-am
scris referitor la niște chestiuni banale.
El mi-a răspuns despre chestiuni
banale. Când ne-am întâlnit am
discutat și despre trecutul nostru de prin
închisori. Nu am discutat nimic despre
eventuală activitate dușmănoasă împotriva
regimului. Mai m-am întâlnit cu
Roșescu Mircea student la litere în Cluj.
Și cu acesta am dus discuții banale.
- Mitrofan Traian – student la matematică
în Cluj – l-am întâlnit în anul 1957
când venise cu ansamblu artistic
la București. Nu am discutat nimic
referitor la activitatea noastră din trecut.
Bandrabur – student la institutul
Politehnic fac. – electroenergetică – anul
II-sau III – cu acesta m-am întâlnit
la institut în 1955, nu am dus nici un
fel de discuții cu el.
Zeno Aarcea – fost și el condamnat l-am
întâlnit cu ocazia unei excursii la cr. ...
unde mi-a spus că este student la fac.
de silvicultură.
Bonnescu Gheorghe – fost condamnat. M-am
întâlnit cu el întâmplător în București în anul
1957 – acestuia i-am spus că mi-am
declarat la facultate realitatea că
am fost condamnat, el mi-a spus că vrea
să obțină ridicarea exmatriculării
ca să-și poată termina studiile la
... la comună

mi-a dat adresa lui St. Căpleanu [illegible] nu mai
rețin numărul. Am fost la el acasă
pentru a-i duce niște instrumente de
desen - nu l-am găsit acasă. L-am
întâlnit la începutul lui Oct. el era
cu o fată și nu-am discutat nimic
deosebit cu el.

Întrebare: Care sunt cunoscuții și prietenii din politehnică, ce activitate politică prezintă dânșii, ce cunoști despre activitatea acestora:

C.N.S.A.S.
Direcția Arhiva Centrală

Răspuns: În prezent și în general dela intrarea mea în facultate după eliberare din închisoare nu am dus nici un fel de activitate îndreptată împotriva regi[mului]

Întrebare: Arată cum ai pătruns în facultate și dacă organele administrative cunosc activitatea dumitale din trecut

Răspuns. - În 1953 - fiind la combinatul chimic nr. 1 din Făgăraș mi s-a propus să merg la facultate. Eu am arătat că am fost condamnat [illegible]. Vinte am [illegible] dela serviciul cadre - secția învățământ - împreună cu aceasta și la îndemnul [illegible] și eu nu am scris pe actul de stare materială care merge la aprobare la Min. Ind. Chimice - că am fost condamnat știind că altfel a-și putut să fiu respins.

În urma acestora eu am fost ap[robat] și în prezent sunt student cu bursă de student muncitor - la cadrele facultății în actele completate în deosebi din acelea mai noi [illegible] am arătat condamnare politică că am suferit în trecut.

Întrebare: Ce te-a determinat să induci în eroare organele respective și să legalizezi declarații pe acte oficiale neadevărate.

St. Caminschi

16

Răspuns: Știam că dacă declar adevărul este posibil să nu mi se admită intrarea în facultate.

Întrebare: Ce cunoști despre activitatea dușmănoasă a unor elemente din facultate:

Răspuns: Nu cunosc nimic despre activitatea prezentă a unor elemente dușmănoase. Știu că în timpul evenimentelor din Ungaria au fost arestați o serie de studenți de la facultatea de mecanică pentru că s-ar fi întrunit în camera unde au discutat dușmănos pe marginea evenimentelor din Ungaria.

Aceștia sunt: Marcu Vidrean Viorel, Dauculescu C., Lovin Liviu și alții. În prezent Dauculescu, care a fost achitat, urmează în continuare cursurile facultății.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcția Arhiva Centrală

(12) 16 17

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcția Arhivă Centrală

Angajament

Subsemnatul Camșulea Aftanon, născut în anul 1927 luna martie ziua 21 mă obligă prin prezenta de a nu discuta cu nimeni în legătură cu cele ce au fost obiectul anchetei efectuate de către organele Securității Statului, în ziua de 15 XI. a.c.

Sînt conștient că ne respectînd acest angajament mă fac posibil de divulgarea secretului de stat.

15. XI. 917. Camșulea

(14)

362/20 decembrie 1957
STRICT SECRET
Ex.Nr..

SA APROBA

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

REFERAT

privind ancheta efectuată asupra numitului COMSULEA ATHANASE student la Facultatea de mecanică a Institutului Politehnic din Bucureşti - propus pentru a fi recrutat - .

Conform aprobării date de tov.lt.col.Budişteanu, ca a fi recrutat studentul COMSULEA ATHANASE, ca agent al organelor noastre, în ziua de 15.XI.1957, COMSULEA a fost luat discret după stradă - conform legendei-şi adus în incinta Ministerului, unde am trecut la anchetarea susnumitului după planul de anchetă.-

Din primele discuţii avute cu acesta, s-a văzut încă de la început că îşi dă seama că a fost luat de organele Securităţii Statului, pentru a fi anchetat în legătură cu situaţia lui studenţească.-

Trecîndu-se apoi la anchetarea sa, a rezultat că materialele ce le-a deţinut organele noastre despre acesta s-au confirmat în întregime.-

Astfel, COMSULEA recunoaşte faptul că în 1953 după ce a ispăşit condamnarea, a intrat la Combinatul Chimic nr.1 din Făgăraş, unde cu ajutorul numitei VINŢEANU ELENA funcţionară la Serviciul Cadre, biroul învăţămînt a reuşit să fie trimis la facultate ca student muncitor, nedeclarînd în actele oficiale complectate de el, că a suferit condamnare pentru activitatea sa politică din trecut.-

In procesul verbal de anchetă, COMSULEA arată că aceasta a făcut-o fiind conştient că în caz de va declara adevărul nu va fi primit în facultate.-

Anchetat asupra legăturilor sale prezente cu foştii condamnaţi, ne-a declarat că are legături prin corespondenţă cu studentul STOICA CIPRIAN din Cluj şi studenţii BANDRABUR, GORUNESCU GH. din Bucureşti. Cu unii dintre aceştia s-a întîlnit întîmplator în Bucureşti şi Cluj, iar discuţiile purtate cu ei, nu au avut un caracter duşmănos.- ./.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

COMSULEA ATHANASE a arătat că el s-a hotărît să devină un om cinstit şi un bun inginer, însă faptul că timp de patru ani a dus în eroare organele Ministerului Ind.Chimice al cărui bursier era, constituie un lucru deosebit de grav şi îşi dă seama că va fi trimis în faţa justiţiei.-

Bazat pe această atitudine a lui COMSULEA i s-au pus unele întrebări în cadrul discuţiilor legate de atitudinea ce ar avea-o ca "om cinstit" dacă ar cunoaşte despre activitatea prezentă a unor elemente. Din atitudinea lui faţă de natura acestor discuţii, a rezultat că el nu ar putea să informeze organele competente de activitatea elementelor în cauză.-

Deoarece atît în timpul anchetei cît şi din discuţiile purtate, a rezultat că în unele probleme de activitate prezentă a legăturilor sale - COMSULEA nu este sincer, nu i s-a mai pus problema colaborării cu organele noastre.-

Inainte de a i se da drumul, i s-a luat un angajament de a nu divulga cele discutate cu organele Securităţii Statului. Deasemeni, personal - şi la sfîrşitul anchetei a declarat că îşi dă seama de gravitatea lucrurilor şi că singur pleacă imediat din institut.-

La cîteva zile după anchetarea sa, organele de cadre şi conducerea Institutului Politehnic a trecut la exmatricularea lui COMSULEA pentru declaraţii nesincere.-

Materialele ce au rezultat din anchetă referitoare la unii studenţi din Bucureşti şi Cluj, care la intrare în facultate nu au declarat faptul că au fost arestaţi, precum şi materialul referitor la numita VÎNTEANU E de la Uzinele Chimice nr.1 din Făgăraş, vor fi trimise spre exploatare organelor R.A.I.Cluj şi or.Stalin.-

Faţă de cele de mai sus,

P r o p u n e m :

A se aproba clasarea materialului şi semnalarea lui COMSULEA, A. organelor regionale M.A.I.Stalin.-

ŞEFUL BIROULUI
Lt.maj.Georgescu C.

D. ŞEFUL SERVICIULUI
Lt.col.N.Popescu.

16 83 82

M . A . I
441
Lt.Maj.Bolovan Marin
Sursă;Puiu
Data; 11.VIII.1961
Orele;17,45-18,45

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

N O T A

în legătură cu COMSULEA AETANASE,desenator la Serviciul Proiectări de la C.C.J.

Sursa îl cunoaşte pe sus numitul din luna noiembrie 1959.

Antecedentele personale; sus numitul este originar de prin ţinutul Făgăraşului;Vîrstă cca.3o ani.A urmat la Institutul Politehnic Bucureşti pînă în anul 1958 cînd a fost exmatriculat din anul IV sau V al Facultăţii de Mecanică.

Sursa cunoaşte faptul că înainte de a fi student a suferit o condamnare politică;Se pare că faptde pentru care a fost condamnat sînt în legătură cu mişcarea legionară;(Asupra sus numitului există materiale din anul 1959-196o din care rezultă anumite date).

In continuare;după ce a fost exmatriculat, susnumitul a lucrat un timp la o uzină din Braşov (Steagul Roşu sau Strungul) timp în care venind prin Bucureşti, a cunoscut o femeie cu care s-a căsătorit, schimbîndu-şi domiciliul în Bucureşti, în raionul Nicolae Bălcescu.

Nevasta sus numitului este de profesiune funcţionară la uzinele "T.Vladimirescu" din Bucureşti.

Ea este originară din Basarabia-ţinutul Orheiului, actualmente în RSS-Moldovenească.Acolo ea are rude apropiate; fraţi şi surori.In momentul de faţă a obţinut paşaportul pentru

./.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008

(1) 84 P3

o vizită în Uniunea Sovietică la rude, urmînd să plece acolo în jurul datei de 15 l.c.; Normal că sus numitul nu o însoţeşte, rămînînd în Bucureşti.

Din căsătorie a rezultat un copil, fetiţă, pe nume IULIA, în prezent avînd vîrsta de 1,1/2 ani.

In continuare; după ce şi-a făcut mutaţia în Bucureşti sus numitul s-a angajat la Combinatul de Cauciuc Jilava, lucrînd un timp la laboratorul central în calitate de laborant, după care a trecut la serviciul proiectări, unde lucrează în prezent în calitate de desenator tehnic.

In ce priveşte felul său de a fi, cu toate că vădeşte aptitudini, intelectuale, în munca care o depune, este un om şters şi fără personalitate. Acest fel de a fi al său s-ar părea că se datoreşte fricii pe care o nutreşte faţă de şefii săi, sau unele situaţii dificile care i-ar putea creia neplăceri. Datorită acestui fapt este ultraconştiincios în îndeplinirea îndatoririlor care-i revin pe linie de serviciu, evitînd pe cît posibil orice neplăcere ar putea apare.

Cu toate că lucrează într-un birou cu CHICU şi CICEI, e. este foarte retras şi rezervat, în general se fereşte să-şi spună părerea asupra problemelor abordate în discuţii cu caracter social sau politic.

Cît priveşte discuţii în contradictoriu sursa nu-şi aminteşte să-l fi auzit discutînd în acest fel.

In situaţia unor discuţii despre viaţa dinainte (cazul unei discuţii dintre CHICU, susnumitul şi sursa în anul 1960), COMSULEA n-a afirmat nimic, păstrînd o totală rezervă personală

In concluzie părerea sursei este că sus numitul e foarte prudent şi se fereşte la serviciu să ducă discuţii politice sau să facă afirmaţii personale.

Astfel, în raporturile cu colegii se comportă întotdeauna cu amabilitate, serveşte pe toţi acei care i se adresează în vreo problemă.

./.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcția Arhive Centrale

11 85 24

Cu toate acestea situația lui în serviciul care-l ocupă este precară, în prezent este nemulțumit de retribuția muncii sale;Salariul care-l primește este de 825 lei.

In cursul anului 1960 în vreo 2 rînduri a căutat să se angajeze la alte întreprinderi, a dat probă de concurs a reușit,însă n-a fost angajat din cauza dosarului de cadre.

In cadrul Combinatului a depus un timp activitate socială în calitate de secretar - adjunct al organizației de Cruce Roșie pe întreprindere. In prezent a fost eliberat de aceste însărcinări dat fiind faptul că este suferind cu ficatul.

Datorită bolii sale ține regim alimentar și în ultimii doi ani a făcut concediul de odihnă în stațiuni balneare.

Alte date asupra sus numitului:

_ Se află în relații de prietenie cu numitul STANCIU NICOLAE- de la serviciul mecanicului șef din Combinatul de cauciuc Jilava; Se vizitează la domiciliu și este după cît se pare singura persoană de sex masculin cu care se află în relații mai apropiate.

Dintre persoanele de sex femenin este simpatizat de numita SIMONIU- vîrstă cca.43 ani funcționară la secția metalurgie.Surse nu cunoaște dacă întreține relații și în afara serviciului.

- Nu fumează.
- Este îmbrăcat curat și îngrijit.
- In timpul liber obișnuește să se ocupe de îngrijirea unor stupi cu albine,cari sînt proprietatea socrului său și de care se ocupă împreună.
- Cu Chicu și Cicei nu se află în raporturi mai strînse

Complectare: la data prezentei sus numitul este bolnav de o zi, urmează să se interneze în spital.

Observațiuni:

Din materialele de arhivă ce le posedăm,precum și din studierea dosarului de cadre al numitului COMSULEA AFTANASE, rezultă că sus numitul a fost arestat și condamnat în timp ce era elev la liceu, pentru că a făcut parte dintr-o organizație

./.

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

86

subversivă pe linie de F.D.C.

Fiind căutat în evidenţa elementelor duşmănoase, Serv.C. ne comunică faptul că sus numitul este luat în evidenţă de organele Direcţiei a III-a.

Cerînd acestor organe să ne comunice cum este cunoscut şi să ne trimită materialul asupra sa, ne-a răspuns că nu este cunoscut în evidenţele acestei direcţii, iar din discuţiile ce le-am purtat cu ofiţerul respectiv, acesta mi-a spus că este vorba de o persoană cu nume asemănător, însă cu alte date.

Din prezenta notă, precum şi din altele anterioare şi din discuţiile ce le-am avut cu alţi agenţi şi mai ales cu agentul "Farcaş Ion", care lucrează cu sus numitul în acelaşi birou, de 3 ani, rezultă că COMSULEA AFTANASE este o persoană "ştearsă" în timpul celor 8 ore de lucru, nu discută cu nimeni şi chiar dacă este antrenat în discuţii, se fereşte evitînd cu totul probleme politice sau de alt ordin.

Agentul "Puiu" are sarcina de mult timp de a se împrieteni şi supraveghia pe sus numitul, lucru ce a şi reuşit, în prezent fiind prieteni foarte buni, ambii fiind în aceiaşi situaţie şi din punct de vedere politic (ambii au fost condamnaţi pentrux activitate în organizaţii subversive) cît şi din punct de vedere al şcolarităţii (excluşi din facultate pentru aceleaşi motive).

De asemeni, agentul "Farcaş Ion", care lucrează cu COMSULEA AFTANASE în acelaşi birou, a fost instructat mai înaintepentru a se apropia mai mult de acesta, pentru a cîştiga încrederea în vederea studierii poziţiei prezente a lui COMSULEA

Măsuri: Voi merge la organele Direcţiei a III-a în vederea confruntării materialelor existente acolo cu cele care le posedăm noi pentru a stabili dacă este vorba de una şi aceiaşi persoană, după care se vor face propuneri.

Ltmaj. [illegible]

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

20

Se aprobă

[signature]

12.7.1961

Raport

cu propunerea de luare în evidenţă

CONSULEA ATANASE, fiul lui Matei şi Maria, născut la 7.3.1927 în Com. Rîusor, domiciliat în Făgăraş, str. Sălcetului nr. 7.

Din materialele verificate reiese că susnumitul a făcut parte din F.D.C. în perioada anilor 1946-1948 pentru care în 1949 a fost condamnat la 2 ani închisoare corecţională.

Faţă de cele de mai sus propunem a se aproba luarea lui în evidenţă la probl. leg-ţăr.

[signature]

21 87 86

M . A . I
441

Lt.Maj.Bolovan Marin
Sursă;Farcaş Ion
Data; 15 martie 1961

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

N O T A

privind pe Comşulea Aftanase

Sursa comunică că îl cunoaşte pe Comşulea din cadrul biroului de proiectare, în care Comşulea activează ca desenator tehnic.

Din punct de vedere profesional este un tovarăş bine pregătit, iar sursa comunică că în urma informaţiilor luate, Comşulea a fost propus direcţiunii de către inginerul Chicu să fie trecut pe post de proectant. Din cele culese de sursă, rezultă că direcţiunea a refuzat numirea lui pe considerentul dosarului. Se pare că a absolvit cîţiva ani de facultate mecanică, dar încercînd să stea de vorbă cu el despre motivul întreruperii, Comşulea motivează că a întrerupt cursurile din motive familiare.

Sursa ştie că este un tovarăş serios şi muncitor, însă extrem de tăcut. Nu poate lua de la el nici o lămurire.

Observaţiuni: Comşulea Aftanase este cunoscut că în timp ce era elev la liceu în Cluj a făcut parte dintr-o organizaţie subversivă (între anii 1947-1948) pentru care fapt a fost arestat şi condamnat la 2 ani închisoare [illegible]

(29)

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

Sus numitul este luat în evidenţa direcţiei a 3-a la dosarul de problemă no.129 ind.3ol.

Instrucţiuni nu s-au dat agentului deoarece era la prima întîlnire, după recrutare, urmînd ca ulterior să i se dea instrucţiuni în legătură cu sus numitul.

Măsuri: S-a studiat dosarul de cadre al lui Consulea şi acesta arată în autobiografie faptul că a făcut parte dintr-o organizaţie subversivă.

De asemeni s-a căutat la evidenţa elementelor duşmănoase şi C.P. unde apare ca mai sus.

Alte măsuri; Se va cere material de la Dir.3-a şi fotocopii de la Reg.M.A.I.Cluj unde se află dosarul de anchetă - unde apare şi sus numitul, după care vom veni cu propuneri de urmărire a sa prin acţiune informativă.

Lt.maj. [illegible]

N.B.

De acord cu măsurile propuse.

Agentul este nou şi trebuie să i se indice cum să scrie notele informative. Să nu mai folosească cuvîntul de tovarăş.

Cpt.M.Bănulescu

7064 69

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Direcţia III-a

Data 19 Oct. 1966

29 MAI 1968 OPERAT

SE APROBĂ

(şef dir., serv., raion)

68

Hotărîre de trecere în evidenţă = PASIVI.

28.X.966

Numitul COMŞULEA ATANASE născut în anul 1927 luna martie ziua 21 localitatea Rîşnov-Brasov

(porecla) (com. raion, regiune)

tata Matei mama Maria naţionalitate română

cetăţenie română studii Liceul

profesia de bază Funcţionar unde lucrează şi funcţia combinatul de Cauciuc Jilava - proiectant

Antecedente politice: Fost membru F.D.C.

Domiciliul Bucureşti str. Salcetului nr. 7 Rn. Nic. Bălcescu

(strada, comuna, raionul, regiunea)

MOTIVUL TRECERII ÎN EVIDENŢA

Activitatea politică înainte de 23 August 1944

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhiva Centrală

Rezultă din: (materialele originale arhivă, declaraţii etc.)

Activitatea politică după 23 August 1944 În 1948 în timp ce era elev la Liceul Ind. din Cluj a făcut parte dintr-o organizaţie subversivă legionară pentru care fapt a fost condamnat la 2 ani închisoare corecţională.

Din anul 1961 şi pînă în prezent fiind lucrat ca agentură s-a stabilit că sus-numitul nu desfăşoară nici-un fel de activitate duşmănoasă, nu are legături cu elemente legionare, depune mult interes pentru îndeplinirea sarcinilor profesionale şi discută în mod pozitiv realizările regimului nostru socialist.

Rezultă din: notele inf. date de agenţii: „IACOB", „FARCAS ION", „DUIU", CALINOIU VASILE şi „EMILIAN CORINA".

(materialele originale arhivă, declaraţii etc.)

De acord

07.03.68

Verificat materialul şi propus luarea în evidenţă
Lt. Maj. [illegible]
(numele citeţ şi semnătura)

62

MĂSURILE OPERATIVE LUATE ASUPRA INDIVIDULUI

Denumirea formei de evidenţă deschisă (acţ. inf., verif. etc.)	Data înregistrării şi nr. dosarului	Motivul deschiderii (categoria de evidenţă a activ. duşmănoase)	Data închiderii şi hotărîrea luată

C.N.S.A.S.
03 DEC 2008
Direcţia Arhivă Centrală

MENŢIUNI

Materialul pe baza căruia s-a hotărît trecerea în evidenţă la dosar Problema legionari
(obiectiv, problemă, comună etc.)

nr. 129 , 301/4/I
(dir., serv., raional, regional)

se păstrează în arhiva Serv. „C"
(denumirea organului „C")

sub nr. 7064 fond. ap.

Nr. vol. 1 şi filelor 24 preluate

MUTAŢII

Susnumit ...... la data de ....
a plecat din ....
(obiectiv, comună, oraş, raion, regiune)

în ....
(obiectiv, comună, oraş, raion, regiune)

Cu nr. .... din ....
copia hotărîrii a fost trimisă la ....
(denumirea org. „C")

pentru a fi înaintată organului M.A.I. ....

Odată cu copia hotărîrii s-a trimis şi un material informativ compus din .... file

Numele şi semnătura organului „C" care a primit materialul

....
(numele să fie citeţ)

Numele şi semnătura lucrătorului operativ care a înaintat hotărîrea

....
(numele să fie citeţ)

Data şi semnătura lucrătorului operativ de evidenţă care a primit fişa la cartoteca generală

....

CUPRINS

Capitolul I ..... pag. 5

Capitolul II ..... pag. 9

Foto ..... pag. 31

Compediu. Anexa I ..... pag. 35

Documente secrete. Anexa II ..... pag. 67

Se spune că omul se află sub vremi. Aşa este dar trebuie ca alături să mai pun un citat ce mi-a rămas în memorie de undeva: „Eu rămân ce-am fost...". Rămân, desigur, ca persoană, pe când partea romantică de sub punctele din citat o las de o parte, substituind-o cu „statornic" în credinţele mele, când ştiu cum am intrat sub apăsarea vremilor. A fost pentru lung timp; vremi nu blânde, nici măcar nepăsătoare cu mine, ci dure şi se înţelege dureroase. Sunt convins că hârtia pe care acum las tocul să-mi alunece simte amarurile ce i se încredinţează prin mâna mea, dar ea, hârtia, nu strigă la cer de nedreptate şi durere cum am strigat eu în chinuri, zadarnic, către un Dumnezeu care, peseme, a dorit să-mi încerce credinţa refăcând experienţa unui Iov.

Autorul

ISBN: 973-95501-7-7